

Документ 92/2016, чинний, поточна редакція — **Прийняття від 14.03.2016**

Указ
Президента України

Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 4 березня 2016 року "Про Концепцію розвитку сектору безпеки і оборони України"

Відповідно до [статті 107](#) Конституції України, [частини другої](#) статті 2 Закону України "Про основи національної безпеки України" постановляю:

1. Увести в дію [рішення Ради національної безпеки і оборони України від 4 березня 2016 року](#) "Про Концепцію розвитку сектору безпеки і оборони України" (додається).
2. Затвердити [Концепцію розвитку сектору безпеки і оборони України](#) (додається).
3. Визнати таким, що втратив чинність, [Указ Президента України від 29 грудня 2012 року № 772](#) "Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2012 року "Про Концепцію реформування і розвитку Збройних Сил України на період до 2017 року".
4. Контроль за виконанням рішення Ради національної безпеки і оборони України, введеного в дію цим Указом, покласти на Секретаря Ради національної безпеки і оборони України.
5. Цей Указ набирає чинності з дня його опублікування.

Президент України
м. Київ
14 березня 2016 року
№ 92/2016

П. ПОРОШЕНКО

ЗАТВЕРДЖЕНО
Указом Президента України
від 14 березня 2016 року № 92/2016

КОНЦЕПЦІЯ розвитку сектору безпеки і оборони України

І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Ця Концепція визначає систему поглядів на розвиток безпекових та оборонних спроможностей України у середньостроковій перспективі, сформованих на основі оцінки безпекового середовища та фінансово-економічних можливостей держави, здійснених у рамках комплексного огляду сектору безпеки і оборони України.

Правовою основою Концепції є [Конституція](#) та закони України, [Стратегія національної безпеки України](#), затверджена Указом Президента України від 26 травня 2015 року № 287, та [Воєнна доктрина України](#), затверджена Указом Президента України від 24 вересня 2015 року № 555.

Метою Концепції є визначення шляхів формування національних безпекових та оборонних спроможностей, що дадуть змогу відновити територіальну цілісність України у межах міжнародно визнаного державного кордону України, гарантувати мирне майбутнє України як суверенної і незалежної, демократичної, соціальної, правової держави, а також забезпечать створення національної системи реагування на кризові ситуації, своєчасне виявлення, запобігання та нейтралізацію зовнішніх і внутрішніх загроз національній безпеці, гарантування особистої безпеки, конституційних прав і свобод людини і громадянина, забезпечення кібербезпеки, оперативне спільне реагування на кризові та надзвичайні ситуації.

Реалізація зазначеної мети досягатиметься шляхом:

- 1) створення ефективної системи управління сектором безпеки і оборони як цілісною функціональною системою;
- 2) об'єднання оперативних спроможностей складових сектору безпеки і оборони для забезпечення своєчасного і адекватного реагування на кризові ситуації, які загрожують національній безпеці;
- 3) постійного підтримання визначених сил безпеки і оборони в готовності до виконання завдань за призначенням;
- 4) удосконалення системи планування у секторі безпеки та оборони, забезпечення раціонального використання державних ресурсів.

Основні зусилля з розвитку сектору безпеки і оборони зосереджуватимуться на поетапному та узгодженому нарощуванні оперативних спроможностей сил безпеки і оборони та рівня їх готовності до невідкладного реагування на виклики й загрози національній безпеці України.

Складовими сектору безпеки і оборони мають бути визначені:

- 1) Президент України;
- 2) Рада національної безпеки і оборони України;
- 3) Міністерство оборони України;
- 4) Збройні Сили України;
- 5) Міністерство внутрішніх справ України;
- 6) Національна гвардія України;
- 7) Національна поліція України;
- 8) Державна прикордонна служба України;
- 9) Державна міграційна служба України;
- 10) Державна служба України з надзвичайних ситуацій;
- 11) Служба безпеки України;
- 12) Управління державної охорони України;
- 13) Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України;
- 14) Державна спеціальна служба транспорту;
- 15) координаційний орган з питань розвідувальної діяльності при Президентові України та розвідувальні органи України;
- 16) Апарат Ради національної безпеки і оборони України;
- 17) центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну військово-промислову політику;
- 18) інші складові, що визначені законами України.

Передбачається створити умови для широкого залучення недержавних організацій до виконання завдань в інтересах національної безпеки і оборони держави. Найбільш перспективними напрямками такої їх діяльності мають бути: надання послуг в інтересах виконання миротворчих завдань Збройними Силами України; функціонування мережі недержавних дослідних інституцій, що фахово опікуються проблемами безпеки та оборони тощо.

II. ЗАСАДИ РОЗВИТКУ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ

1. Оцінка безпекового середовища

Найбільш актуальними у середньостроковій перспективі залишатимуться такі загрози:

- 1) агресивні дії Росії, що здійснюються для виснаження української економіки і підриву суспільно-політичної стабільності з метою знищення держави Україна і захоплення її території, застосування воєнної сили, а також технологій гібридної війни;
- 2) тимчасова окупація Російською Федерацією території Автономної Республіки Крим і міста Севастополя та дальші дії щодо дестабілізації обстановки у Балто-Чорноморсько-Каспійському регіоні;
- 3) розвідувально-підбивна і диверсійна діяльність Російської Федерації та інших держав, дії, спрямовані на розпалювання міжетнічної, міжконфесійної, соціальної ворожнечі і ненависті, сепаратизму і тероризму, створення і всебічна підтримка маріонеткових квазідержавних утворень на тимчасово окупованій території частини Донецької та Луганської областей;
- 4) нарощування Російською Федерацією військових угруповань поблизу державного кордону України та на тимчасово окупованій території України, у тому числі розміщенням на півострові Крим тактичної ядерної зброї;
- 5) діяльність на території України екстремістських злочинних озброєних угруповань, що спрямована на дестабілізацію внутрішньої соціально-політичної ситуації в Україні, порушення функціонування органів державної влади, органів місцевого самоврядування та блокування важливих об'єктів промисловості й інфраструктури;
- 6) можливе використання території України для ведення бойових дій у разі виникнення воєнного конфлікту між державами - членами НАТО і Російською Федерацією.

Безпековими викликами, які можуть посилювати загрозу застосування воєнної сили проти України, є:

- 1) руйнування системи міжнародної безпеки внаслідок агресивних дій Російської Федерації та недостатньої ефективності світових безпекових структур;
- 2) втручання у внутрішні справи України з боку Російської Федерації, спрямоване на зміну конституційного ладу, порушення територіальної цілісності та суверенітету України, суспільно-політичної стабільності та правопорядку;
- 3) спроби дестабілізації з боку Російської Федерації суспільно-політичної та економічної ситуації в Україні, а також провокування

сепаратистських настроїв у районах компактного проживання національних меншин на території України;

- 4) протидія реалізації європейського вибору Українського народу, формуванню систем колективної безпеки за участю України;
- 5) невирішеність питань щодо розмежування державного кордону між Україною і Російською Федерацією в акваторії Чорного і Азовського морів, незавершеність договірно-правового оформлення державного кордону України з Російською Федерацією, Республікою Білорусь та Республікою Молдова;
- 6) блокування Російською Федерацією та її сателітами ініціатив України щодо залучення світової спільноти до врегулювання конфлікту на сході держави, зокрема щодо залучення сил з підтримання миру і безпеки ООН та ЄС;
- 7) ускладнення або дискредитація роботи Спеціальної моніторингової місії ОБСЄ в Україні, інших міжнародних спостережних, моніторингових, посередницьких утворень, які акредитовані в Україні;
- 8) цілеспрямований інформаційний (інформаційно-психологічний) вплив на формування негативного міжнародного іміджу України, дестабілізацію внутрішньої суспільно-політичної обстановки, загострення міжетнічних та міжконфесійних відносин в Україні або її окремих регіонах і місцях компактного проживання національних меншин;
- 9) реалізація іноземними державами, міжнародними злочинними угрупованнями кіберзагроз щодо автоматизованих систем державного та військового управління, об'єктів критичної інформаційної інфраструктури;
- 10) зростання рівня терористичної загрози в Балто-Чорноморсько-Каспійському регіоні;
- 11) поширення транскордонної організованої злочинності;
- 12) кризові явища у національній економіці, неефективність антикризових заходів, що призводять до виснаження фінансових ресурсів держави, обмежують її можливості щодо фінансового забезпечення реалізації державної політики національної безпеки.

Основною формою гібридної війни проти України є комбінація різноманітних і динамічних дій регулярних сил Російської Федерації, що взаємодіють зі злочинними озброєними угрупованнями та кримінальними елементами, діяльність яких координується і здійснюється за єдиним замислом і планом із активним застосуванням засобів пропаганди, саботажу, навмисного завдання шкоди, диверсій і терору.

2. Основні завдання сектору безпеки і оборони

Основними завданнями сектору безпеки і оборони є:

- 1) оборона України, захист її державного суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності;
- 2) захист державного кордону України;
- 3) захист конституційного ладу, економічного, науково-технічного і оборонного потенціалу України, законних інтересів держави та прав громадян від розвідувально-підривної діяльності іноземних спеціальних служб, посягань з боку окремих організацій, груп та осіб, а також забезпечення громадської безпеки та охорони державної таємниці, іншої інформації з обмеженим доступом;
- 4) попередження, виявлення, припинення та розкриття злочинів проти миру і безпеки людства, інших протиправних дій, які безпосередньо створюють загрозу життєво важливим інтересам України, боротьба з тероризмом, корупцією та організованою злочинністю у сфері управління і економіки;
- 5) забезпечення інформаційної та кібербезпеки;
- 6) надання допомоги органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування у запобіганні та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру, а також воєнного характеру, розвиток міжнародного співробітництва у цій сфері;
- 7) участь у забезпеченні міжнародної стабільності та безпеки.

3. Оцінка стану складових сектору безпеки і оборони

Сучасний стан складових сектору безпеки і оборони не дає змоги забезпечити гарантоване реагування на актуальні загрози національній безпеці України.

Нерозв'язаними проблемами у секторі безпеки і оборони залишаються:

- 1) неефективність механізму запобігання та нейтралізації сучасних загроз національній безпеці України;
- 2) довготривале фінансове та матеріальне забезпечення складових сектору безпеки і оборони за залишковим принципом, недосконалість процесу формування, координації та взаємодії складових сектору безпеки і оборони під час вирішення спільних завдань із забезпечення національної безпеки;
- 3) незавершеність процесу побудови ефективної системи управління ресурсами у кризових ситуаціях, що загрожують національній безпеці;
- 4) недосконала система планування та спільного застосування військ (сил) та засобів, їх підготовки та забезпечення;

- 5) недосконала і неефективна взаємодія між центральними та місцевими органами державної влади, насамперед з питань запобігання і боротьби з тероризмом;
- 6) недостатня ефективність діяльності суб'єктів сектору безпеки і оборони України у протидії кіберзагрозам воєнного, розвідувального, кримінального, терористичного та іншого характеру;
- 7) невідповідність сучасним викликам єдиної державної системи цивільного захисту і сил цивільного захисту та їх технічного оснащення.

Подолати зазначені проблеми передбачається шляхом цілеспрямованого реформування та розвитку сектору безпеки і оборони із запровадженням уніфікованої системи планування та управління ресурсами на основі сучасних європейських та євроатлантичних підходів, що дасть змогу підвищити його інституційну та структурну збалансованість і створити ефективний комплексний та багатофункціональний державний інструментарій забезпечення національної безпеки.

4. Напрями розвитку сектору безпеки і оборони

Рівень забезпечення національної безпеки України залежить насамперед від ефективності функціонування відповідних органів державної влади, чіткого розподілу відповідальності й повноважень у визначених сферах діяльності та налагодженої взаємодії між ними.

Визначаючи принципи, що закладені в основу розвитку сектору безпеки і оборони щодо інтеграції до європейських та євроатлантичних безпекових структур, Україна виходить з того, що розвиток і зміцнення ЄС та НАТО поглиблюють загальноєвропейську та міжнародну безпеку в усіх її вимірах та вимагають проведення відповідних демократичних перетворень національних безпекових інституцій.

Для ефективного розвитку сектору безпеки і оборони в сучасних умовах передбачається:

- 1) удосконалення концептуальних та доктринальних засад підготовки та застосування військ (сил) і засобів сектору безпеки і оборони;
- 2) централізація управління сектором безпеки і оборони у мирний час, у кризових ситуаціях, що загрожують національній безпеці, та в особливий період, підвищення рівня міжвідомчої координації і взаємодії;

- 3) узгодження концепцій, стратегій і програм реформування та розвитку складових сектору безпеки і оборони та оборонно-промислового комплексу;
- 4) забезпечення ефективної координації та функціонування державної системи кризового реагування;
- 5) удосконалення системи державного прогнозування та стратегічного планування, системи планування застосування військ (сил) і засобів сектору безпеки і оборони на основі принципів і стандартів ЄС та НАТО;
- 6) створення єдиної платформи захищених електронних комунікацій органів державної влади;
- 7) створення та впровадження системи стратегічних комунікацій у секторі безпеки і оборони;
- 8) запровадження інтегрованої системи освіти, бойової і спеціальної підготовки персоналу у секторі безпеки і оборони із залученням викладачів, інструкторів із держав - членів НАТО і ЄС, формування нової культури безпеки зі збереженням за необхідності спеціалізації та індивідуалізації системи підготовки кадрів;
- 9) налагодження та підтримання взаємодії з авторитетними міжнародними організаціями та державами, спрямованої на нейтралізацію негативних наслідків прямих, позаконвенційних, гібридних та інших актів агресії проти України;
- 10) удосконалення бюджетної політики у секторі безпеки і оборони шляхом раціонального розподілу видатків на розвиток, бойову підготовку і оперативну діяльність відповідно до найкращих практик держав - членів НАТО;
- 11) застосування програмно-цільового підходу до визначення обсягів фінансових і матеріально-технічних ресурсів, необхідних для ефективного функціонування сектору безпеки і оборони;
- 12) підвищення фахового рівня персоналу сектору безпеки і оборони, забезпечення його високої мотивації до належного виконання завдань за призначенням;
- 13) оптимізація кількості підрозділів забезпечення складових сектору безпеки і оборони в рамках уніфікованої системи логістичного забезпечення;
- 14) удосконалення системи демократичного цивільного контролю над сектором безпеки і оборони, посилення парламентського контролю;
- 15) забезпечення розвитку системи військово-патріотичного виховання, запровадження програм військової підготовки і цивільного захисту в загальноосвітніх, професійно-технічних навчальних закладах.

III. ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ РОЗВИТКУ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ

1. Формування перспективної моделі сектору безпеки і оборони

Президент України є главою держави, забезпечує державну незалежність, національну безпеку і правонаступництво держави, є Верховним Головнокомандувачем Збройних Сил України, призначає на посади та звільняє з посад вище командування Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів військових формувань, здійснює керівництво у сферах національної безпеки та оборони держави, очолює Раду національної безпеки і оборони України, здійснює інші повноваження, визначені [Конституцією України](#) у сфері забезпечення національної безпеки і оборони. Здійснюючи керівництво у сфері національної безпеки і оборони, Президент України визначатиме стратегічні цілі та основні завдання державної політики у сфері національної безпеки і оборони України, завдання складових сектору безпеки і оборони у мирний час, у кризових ситуаціях, що загрожують національній безпеці, і в особливий період, цілі та пріоритетні напрями розвитку складових сектору безпеки і оборони, мету, завдання, строки затвердження документів планування розвитку сектору безпеки і оборони та його складових.

Основною метою реформування та розвитку сектору безпеки і оборони є формування та підтримання спроможностей, що дасть змогу гарантовано забезпечити адекватне і гнучке реагування на весь спектр загроз національній безпеці України, раціонально використовуючи наявні у держави можливості і ресурси.

Для досягнення визначеної мети планується реалізувати комплекс завдань, які полягають у:

- 1) запровадженні керівництва сектором безпеки і оборони на основі прийнятих у державах - членах ЄС та НАТО принципів і стандартів;
- 2) дотриманні принципів верховенства права, патріотизму, компетентності та департизації у функціонуванні сектору безпеки і оборони, забезпеченні його реформування та розвитку з дотриманням принципів демократичного цивільного контролю;
- 3) підвищенні рівня координації та взаємодії у секторі безпеки і оборони;
- 4) упровадженні ефективної уніфікованої системи планування та управління ресурсами з використанням сучасних європейських та євроатлантичних підходів;

- 5) набутті силами та засобами сектору безпеки і оборони визначених основних оперативних (бойових, спеціальних) спроможностей, необхідних для гарантованого реагування на кризові ситуації, що загрожують національній безпеці;
- 6) забезпеченні пріоритетного розвитку на основі узгодженого функціонування розвідувальних органів розвідувальних спроможностей України щодо своєчасного виявлення актуальних загроз національній безпеці;
- 7) закріпленні за координаційним органом з питань розвідувальної діяльності при Президентові України повноважень щодо загального керівництва розвідувальним співтовариством, установлення загальних стандартів для його суб'єктів, конкретизації та розподілу завдань, здійснення контролю за діяльністю розвідувальних органів, а також підготовки узгоджених розвідувальних оцінок для керівництва держави;
- 8) формуванні уніфікованої системи логістичного забезпечення, здатної централізовано здійснювати управління ресурсами в інтересах забезпечення військ (сил) і засобів сектору безпеки і оборони під час їх оперативного застосування;
- 9) створенні національної системи кібербезпеки;
- 10) здійсненні професіоналізації сил оборони та створення необхідного військового резерву;
- 11) забезпеченні максимально доцільної консолідації правоохоронної діяльності у сфері відповідальності Міністерства внутрішніх справ України, підвищенні рівня довіри громадян до правоохоронних органів, розвитку Міністерства як цивільного центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує політику у сфері правоохоронної діяльності, захисту державного кордону, міграційної діяльності та цивільного захисту;
- 12) ефективному виконанні Національною поліцією України як центральним органом виконавчої влади функцій у сферах протидії злочинності, зокрема організованих, та забезпечення громадського порядку;
- 13) удосконаленні та забезпеченні ефективного функціонування єдиної державної системи цивільного захисту, приведення її у відповідність зі стандартами Європейського Союзу;
- 14) забезпеченні ефективної реалізації політики безпеки у сфері захисту та охорони державного кордону України, а також охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні;
- 15) забезпеченні прав і свобод громадян, надання якісних адміністративних послуг, ефективного контролю за міграційними процесами, дієвої

- боротьби з нелегальною міграцією, сприяння запровадженню безвізового режиму з Європейським Союзом;
- 16) зміцненні взаємодії з партнерськими спецслужбами держав - членів НАТО, зокрема вжитті конкретних заходів взаємної довіри.

Розподіл відповідальності складових сектору безпеки і оборони України за організацію планування, реагування на загрози та під час виконання завдань за призначенням зазначений у додатку до цієї Концепції.

2. Шляхи досягнення необхідних спроможностей

Основними шляхами досягнення необхідних оперативних та інших спроможностей складових сектору безпеки і оборони є:

- 1) удосконалення законодавчої бази з питань функціонування та розвитку сектору безпеки і оборони з урахуванням відповідних принципів і стандартів ЄС і НАТО;
- 2) своєчасне розроблення та виконання програмних документів розвитку складових сектору безпеки і оборони з урахуванням планомірного переходу до стандартів ЄС та НАТО;
- 3) раціональний розподіл завдань у секторі безпеки і оборони, формування системи управління силами безпеки і оборони залежно від типу кризової ситуації та з урахуванням багатогранності ризиків національній безпеці;
- 4) досягнення й підтримання необхідного рівня бойової та мобілізаційної готовності військ (сил) і правоохоронних органів до виконання завдань за призначенням, наближення їх за складом, рівнем підготовки та оснащення озброєнням, військовою і спеціальною технікою до стандартів ЄС та НАТО;
- 5) підвищення спроможностей Національної гвардії України до виконання завдань із підтримання громадської безпеки, фізичного захисту об'єктів критичної інфраструктури, участі в охороні і обороні державного кордону України, а також підтримки операцій Збройних Сил України у кризових ситуаціях, що загрожують національній безпеці, та в особливий період;
- 6) удосконалення системи планування застосування, управління та взаємодії сил безпеки і оборони під час ліквідації (нейтралізації) актуальних загроз;
- 7) створення єдиної системи ситуаційних центрів державних органів, що входять до сектору безпеки і оборони, а також інших органів державної та місцевої влади, забезпечення її ефективної координації з використанням можливостей Головного ситуаційного центру України,

формування умов для забезпечення взаємодії цієї системи із Ситуаційним центром НАТО (SITCEN);

- 8) удосконалення державного управління та керівництва сектором безпеки і оборони, у тому числі систем забезпечення інформаційної і кібербезпеки, систем захисту інформації та безпеки інформаційних ресурсів;
- 9) проведення огляду сфери стратегічних комунікацій сектору безпеки і оборони та її удосконалення з урахуванням досвіду держав - членів НАТО;
- 10) забезпечення розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, які використовуються для потреб сектору безпеки і оборони, широке залучення з цією метою приватного сектору та волонтерських рухів;
- 11) підвищення рівня інтеграції та координації діяльності суб'єктів розвідувального співтовариства, ефективності управління ними з боку координаційного органу з питань розвідувальної діяльності при Президентові України;
- 12) посилення спроможностей розвідувальних та контррозвідувальних органів, у тому числі шляхом створення організаційних, матеріально-технічних та фінансових умов для поліпшення їх оперативних можливостей на пріоритетних напрямках оперативно-службової діяльності;
- 13) набуття оперативної і технічної сумісності визначеним складом сил та засобів сектору безпеки і оборони із відповідними підрозділами держав - членів НАТО та ЄС;
- 14) підвищення рівня індивідуальної фахової підготовки особового складу органів державного та військового управління, його відповідальності за прийняття рішень;
- 15) удосконалення системи територіальної оборони з метою формування активного резерву Збройних Сил України, запровадження практичної моделі взаємодії підрозділів територіальної оборони зі збройними формуваннями держави;
- 16) створення системи моніторингу, аналізу, прогнозування, моделювання та підтримки прийняття рішень у сфері національної безпеки і оборони за єдиними методиками, підготовленими з використанням можливостей Головного ситуаційного центру України;
- 17) реформування системи державного управління на особливий період шляхом оптимізації чисельності пунктів управління, адаптації їх систем зв'язку і автоматизації, створення мобільних пунктів управління;
- 18) підвищення ефективності наукової і науково-технічної діяльності в інтересах безпеки і оборони, створення умов для зростання

виробничого потенціалу і потужностей оборонно-промислового комплексу України з метою розгортання власного виробництва озброєння, військової і спеціальної техніки;

- 19) забезпечення інноваційного розвитку оборонно-промислового комплексу;
- 20) створення ефективних засобів захисту військових об'єктів та озброєння, військової та спеціальної техніки, протидія іноземним технічним розвідкам;
- 21) підвищення ефективності експлуатації і ремонту озброєння, військової та спеціальної техніки;
- 22) посилення спроможностей суб'єктів сектору безпеки та оборони для ефективної боротьби із кіберзагрозами воєнного характеру, кібершпигунством, кібертероризмом та кіберзлочинністю, зміцнення інституціональних та технічних можливостей таких суб'єктів, поглиблення міжнародного співробітництва у цій сфері;
- 23) розвиток мережі реагування на комп'ютерні надзвичайні події (CERT);
- 24) підвищення спроможності Державної служби України з надзвичайних ситуацій щодо ефективного управління єдиною державною системою цивільного захисту, оснащення сил цивільного захисту сучасними видами техніки, засобами та спорядженням;
- 25) створення та забезпечення ефективного функціонування системи підготовки мобілізаційних ресурсів;
- 26) відновлення на основі переглянутих та оптимізованих показників військових, оперативних та стратегічних запасів речового та медичного майна, продовольства, пально-мастильних матеріалів;
- 27) підвищення ефективності підготовки наукових кадрів та функціонування системи кадрового забезпечення науково-технологічної і освітньої діяльності у секторі безпеки і оборони;
- 28) удосконалення системи соціального захисту військовослужбовців, співробітників та працівників складових сектору безпеки і оборони, а також членів їхніх сімей.

Вітчизняний оборонно-промисловий комплекс відіграє провідну роль у підтриманні високого рівня бойової та мобілізаційної готовності сил та засобів сектору безпеки і оборони, нарощуванні їх оперативних спроможностей шляхом модернізації наявних і постачання нових зразків озброєння, військової та спеціальної техніки, сучасних засобів зв'язку і захисту інформації.

3. Основні напрями розвитку складових сектору безпеки і оборони

3.1. Міністерство оборони України

Міністерство оборони України й надалі залишатиметься головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику з питань національної безпеки у війсьній сфері, сфері оборони і військового будівництва, а також життєдіяльність Збройних Сил України, їх функціонування, бойову та мобілізаційну готовність, підготовку до виконання покладених на них завдань.

Міністерству оборони України як органу військового управління підпорядковані Збройні Сили України.

Подальший розвиток Міністерства оборони України здійснюватиметься згідно з законодавством України у сфері оборони та затвердженими в установленому порядку концептуальними та програмними документами оборонного планування, розробленими з урахуванням принципів, що застосовуються в НАТО.

3.2. Збройні Сили України

Реформування та розвиток Збройних Сил України планується здійснити в рамках єдиних підходів до формування оборонних спроможностей держави, забезпечивши їх провідну роль у виконанні завдань оборони.

З цією метою передбачається здійснити:

- 1) оптимізацію структури та чисельності Збройних Сил України;
- 2) відновлення технічної готовності озброєння, військової та спеціальної техніки, модернізацію та оновлення їх складу;
- 3) удосконалення системи підготовки військ (сил);
- 4) реформування системи оперативного (бойового) та матеріально-технічного забезпечення;
- 5) забезпечення взаємосумісності з іншими складовими сектору безпеки і оборони у спільних діях у рамках визначених сценаріїв;
- 6) поступове наближення Збройних Сил України за показниками підготовки, технічного оснащення та всебічного забезпечення до стандартів НАТО.
- 7) Виконання завдань реформування та розвитку Збройних Сил України передбачає:
- 8) на першому етапі (до кінця 2017 року):
- 9) оптимізацію та нарощення бойових спроможностей наявних та формування нових військових частин;

- 10) реформування системи управління військами (силами) для забезпечення управління міжвидовими об'єднаннями Збройних Сил України;
- 11) створення Сил спеціальних операцій як окремого роду військ за напрямками, визначеними Концепцією формування та розвитку Сил спеціальних операцій;
- 12) створення нових функціональних структур Збройних Сил України (сил негайного реагування, сил нарощування, сил резерву);
- 13) підготовку сил негайного реагування для прикриття державного кордону України, стримування, локалізації, ліквідації (нейтралізації) збройного конфлікту, забезпечення розгортання Збройних Сил України в разі виникнення загрози збройної агресії;
- 14) підготовку сил нарощування для посилення (збільшення) угруповань військ (сил) щодо ліквідації збройного конфлікту та відбиття збройної агресії;
- 15) підготовку сил резерву для використання за рішенням командування Збройних Сил України в особливий період та/або під час проведення антитерористичної операції, а також для надання допомоги під час стихійних лих та техногенних катастроф;
- 16) відновлення військової інфраструктури, перегляд розташування місць постійної дислокації з'єднань та військових частин Збройних Сил України з урахуванням сучасного безпекового середовища;
- 17) формування на базі військових містечок системи автономних військових баз із необхідною інфраструктурою для розташування військових частин, фондом службового житла та соціально-побутовими об'єктами для військовослужбовців та членів їхніх сімей;
- 18) створення ефективної системи мобілізації та мобілізаційної підготовки з необхідною кількістю військових комісаріатів і чисельністю працівників та з єдиним державним реєстром військовозобов'язаних;
- 19) створення належних умов для забезпечення поступового комплектування Збройних Сил України військовослужбовцями за контрактом;
- 20) досягнення рівня здатності військ (сил) до адекватного реагування на загрози прикордонного збройного конфлікту і збереження спроможності до нарощування оперативних можливостей в особливий період для відбиття збройної агресії проти України;
- 21) підвищення бойового потенціалу, відновлення справності, продовження ресурсу, проведення модернізації, створення нових систем і уніфікації зразків озброєння та військової техніки Збройних Сил України;

- 22) формування підрозділів забезпечення кібербезпеки та кіберзахисту Збройних Сил України, здійснення міжвідомчої координації з цих питань в інтересах забезпечення обороноздатності держави;
- 23) на другому етапі (до кінця 2020 року) передбачається здійснювати поступове нарощування спроможностей Збройних Сил України для запобігання, стримування та локалізації на ранній стадії воєнного конфлікту шляхом:
- 24) підтримання та нарощування боєздатності військових частин постійної готовності відповідно до стандартів НАТО;
- 25) переведення органів військового управління Збройних Сил України на J-структуру, прийняту за основу в штабах держав - членів НАТО, відокремлення в системі управління функцій щодо формування, підготовки та розвитку сил від функцій щодо їх застосування, відповідного реформування органів управління інших складових сил оборони;
- 26) подальшого оснащення Збройних Сил України модернізованим і новим озброєнням та військовою технікою з урахуванням потреб і визначених пріоритетів;
- 27) удосконалення системи забезпечення інформаційної безпеки Міністерства оборони України та Збройних Сил України;
- 28) удосконалення системи підготовки військ (сил), досягнення показників бойової підготовки за стандартами НАТО;
- 29) організації розроблення сучасних зразків озброєння і військової техніки, засобів зв'язку, інформатизації та захисту інформації;
- 30) посилення спроможностей та рівня готовності сил спеціальних операцій, сил негайного реагування, сил нарощування та сил резерву до виконання завдань за призначенням;
- 31) упровадження сучасних систем і технологій всебічного забезпечення військ (сил).

У подальшому розвиток Збройних Сил України спрямовуватиметься на:

- 1) досягнення якісних показників їх нової моделі, оснащення сучасними зразками озброєння та військової техніки;
- 2) інтенсифікацію підготовки та професіоналізацію;
- 3) підвищення рівня оперативної сумісності з підрозділами збройних сил держав - членів НАТО та ЄС і готовності до виконання спільних завдань в операціях із підтримання миру і безпеки;
- 4) створення необхідних матеріально-технічних запасів для адекватного реагування разом з іншими складовими сектору безпеки і оборони на усі виклики і загрози, забезпечення здатності протидіяти

інформаційним, кібернетичним атакам, спецопераціям противника, а також активної участі у міжнародних заходах із підтримання миру і безпеки.

3.3. Міністерство внутрішніх справ України

Метою розвитку Міністерства внутрішніх справ України на сучасному етапі є його становлення як головного органу в системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах:

- 1) забезпечення охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку, а також надання поліцейських послуг;
- 2) захисту державного кордону України та охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні;
- 3) цивільного захисту, захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, ліквідації надзвичайних ситуацій, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної та техногенної безпеки, діяльності аварійно-рятувальних служб, а також гідрометеорологічної діяльності;
- 4) міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, а також біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів.

Для досягнення цієї мети передбачається:

на першому етапі (до 2017 року):

- 1) провести аудит матеріально-технічної та фінансової забезпеченості органів внутрішніх справ України з метою виявлення системних проблем для подальшого формування бюджету Міністерства внутрішніх справ України та захисту прав персоналу;
- 2) сформувати та нормативно закріпити статус і функції універсального спецпідрозділу;
- 3) запровадити додаткові заходи щодо забезпечення прав затриманих та заарештованих осіб відповідно до європейських норм;
- 4) запровадити практику відеофіксації першого допиту затриманого та єдиного електронного протоколу (custody records);
- 5) запровадити нові стандарти фізичної та вогневої підготовки персоналу;
- 6) реорганізувати порядок електронного доступу громадян до нормативної бази органів внутрішніх справ на базі відкритих інтерактивних ГІС-ресурсів;

- 7) розробити політику оцінки якості надання правоохоронних послуг;
- 8) запровадити нові критерії оцінки ефективності роботи Міністерства внутрішніх справ України;

на другому етапі (до 2020 року):

- 1) запровадити інформаційно-комунікаційні технології управління та проведення аудиту матеріально-технічної й фінансової забезпеченості органів внутрішніх справ;
- 2) завершити основний перерозподіл та скорочення чисельності персоналу з урахуванням європейських практик;
- 3) апробувати модель інституту вторинної зайнятості персоналу;
- 4) забезпечити поетапну трансформацію закладів освіти Міністерства внутрішніх справ України.

3.4. Національна гвардія України

Відповідно до кращих європейських практик Національна гвардія України входить до системи Міністерства внутрішніх справ України як військове формування з правоохоронними функціями.

Її основними завданнями є захист та охорона життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від протиправних посягань, охорона громадського порядку та забезпечення громадської безпеки, а також участь разом з іншими органами у заходах щодо забезпечення державної безпеки і захисту державного кордону, припинення терористичної діяльності, діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань, організованих злочинних груп та організацій.

Національна гвардія України у взаємодії зі Збройними Силами України братиме участь відповідно до закону у відсічі збройній агресії проти України та ліквідації збройного конфлікту шляхом ведення воєнних (бойових) дій, а також у виконанні завдань територіальної оборони.

Під час дії воєнного стану Національна гвардія України для виконання завдань з оборони держави підпорядковується Міністерству оборони України. Національна гвардія України, виконуючи покладені на неї завдання, взаємодіє з правоохоронними органами, Збройними Силами України, Управлінням державної охорони України, іншими утвореними відповідно до законів України військовими формуваннями, органами місцевого самоврядування, органами прокуратури, органами державної влади, громадськими об'єднаннями та релігійними організаціями, а також

спільно з адміністрацією та режимними органами об'єктів, що охороняються, та населенням.

Основною метою розвитку Національної гвардії України є створення у її складі нових підрозділів, здатних у взаємодії з іншими складовими сектору безпеки і оборони виконувати широкий спектр правоохоронних завдань та ефективно реагувати на кризові ситуації, що загрожують національній безпеці.

Розвиток Національної гвардії України здійснюватиметься шляхом:

на першому етапі (до кінця 2017 року):

- 1) завершення формування правових засад діяльності Національної гвардії України;
- 2) розгортання військових частин оперативного призначення та загонів спеціального призначення;
- 3) оснащення частин та підрозділів Національної гвардії України новітніми та модернізованими зразками озброєння і військової техніки, спеціальними засобами та обладнанням для забезпечення охорони громадського порядку, технічного переоснащення систем управління та зв'язку;
- 4) оптимізації чисельності особового складу відповідно до обсягів визначених завдань;
- 5) реформування системи матеріально-технічного забезпечення та створення необхідних військових запасів речового та медичного майна, продовольства, пально-мастильних матеріалів;
- 6) реформування системи бойової та спеціальної підготовки, розгортання та обладнання центрів підготовки підрозділів частин оперативного призначення;
- 7) підвищення рівня державних соціальних гарантій та інших мотивацій для військовослужбовців;
- 8) забезпечення узгодженого розвитку системи управління, утримання запасів матеріально-технічних засобів, реформування системи матеріально-технічного забезпечення Національної гвардії України з метою забезпечення їх взаємосумісності із аналогічними системами Збройних Сил України;

на другому етапі (до кінця 2020 року):

- 1) нарощування боєздатності Національної гвардії України та рівня її готовності до виконання завдань за призначенням;
- 2) розвитку системи бойового та матеріально-технічного забезпечення;

- 3) модернізації системи бойової та спеціальної підготовки особового складу шляхом уведення комплексної підготовки до виконання завдань за призначенням;
- 4) створення оперативних запасів матеріальних засобів;
- 5) поступового наближення Національної гвардії України за показниками бойової та спеціальної підготовки, технічного оснащення та всебічного забезпечення до стандартів НАТО.

3.5. Національна поліція України

Національна поліція України як центральний орган виконавчої влади служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку.

Її головними завданнями є надання поліцейських послуг у сферах: забезпечення публічної безпеки і порядку; охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави; протидії злочинності; надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги.

Основною метою розвитку Національної поліції України є поетапне створення правоохоронного відомства європейського зразка для подальшого ефективного виконання завдань.

На першому етапі (до кінця 2017 року) планується здійснити:

- 1) завершення процесів формування структури Національної поліції України та досягнення оптимальної чисельності працівників;
- 2) перехід від мілітаризованої до соціально-сервісної моделі поліції; забезпечення організаційної єдності та ефективної керованості системи органів Національної поліції України;
- 3) деполітизацію діяльності Національної поліції України;
- 4) створення основної нормативно-правової бази з виконання визначених законодавчими актами завдань та функцій;
- 5) забезпечення підрозділів Національної поліції України сучасними спеціальними засобами, спеціальною технікою, озброєнням та створення відповідних їх запасів;
- 6) створення в усіх регіонах держави підрозділів спеціального призначення та швидкого реагування;
- 7) реформування системи відбору на службу та професійної підготовки працівників Національної поліції України;

- 8) запровадження сучасних автоматизованих інформаційних, телекомунікаційних та інших систем;
- 9) налагодження належної взаємодії поліції з іншими правоохоронними органами як на державному, так і на міжнародному рівні, у тому числі шляхом спільного виконання завдань та для координації спільних дій у разі виникнення надзвичайних ситуацій;

на другому етапі (до кінця 2020 року) забезпечуватиметься:

- 1) доведення загального рівня стандартів роботи Національної поліції України до середньоєвропейських показників;
- 2) удосконалення механізму обміну інформацією з вітчизняними та іноземними правоохоронними органами для ефективного виконання завдань;
- 3) розширення участі працівників поліції у заходах із підтримання миру і безпеки у складі миротворчих підрозділів ООН, ОБСЄ тощо.

3.6. Державна прикордонна служба України

Основною метою розвитку Державної прикордонної служби України є забезпечення ефективної реалізації державної політики у сфері безпеки державного кордону України, а також охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні та у перспективі готовності держави після набуття членства у Європейському Союзі до охорони його зовнішніх кордонів на сході, півночі та півдні України.

Державна прикордонна служба України як правоохоронний орган спеціального призначення, діяльність Адміністрації якого спрямовується та координується Міністерством внутрішніх справ України, посилюється у разі потреби в зонах та періодах зростання загроз силами Національної гвардії України та Збройних Сил України.

Поетапний розвиток Державної прикордонної служби України передбачає:

на першому етапі (до кінця 2017 року):

- 1) удосконалення системи охорони та підвищення рівня захисту державного кордону України з Російською Федерацією з урахуванням реальних і потенційних воєнних загроз;
- 2) завершення делімітації і демаркації державного кордону України;
- 3) впровадження сучасних інформаційних технологій в систему управління та забезпечення захисту інформаційних ресурсів;

- 4) модернізацію відомчої системи висвітлення надводної обстановки та створення суцільної зони спостереження на морській ділянці державного кордону України, розвиток інформаційної взаємодії з Військово-Морськими Силами Збройних Сил України;
- 5) формування прикордонних підрозділів швидкого реагування;
- 6) організацію спільної оперативної охорони державного кордону України з державами - членами Європейського Союзу: Республікою Польща, Словацькою Республікою, Румунією та Угорщиною, а також з Республікою Молдова шляхом: запровадження спільного контролю осіб, транспортних засобів і товарів у пунктах пропуску через державний кордон; організації спільного патрулювання державного кордону; впровадження механізму обміну інформацією та проведення спільного аналізу ризиків; розвитку співпраці оперативних органів; розширення мережі та функцій прикордонних контактних пунктів на спільному кордоні з суміжними державами;
- 7) поглиблення співробітництва з прикордонною службою Республіки Білорусь на центральному, територіальному і місцевому рівнях;
- 8) удосконалення механізму залучення підрозділів Збройних Сил України, Національної гвардії України та правоохоронних органів у мирний час до посилення охорони державного кордону України та суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні, а також до припинення збройних та інших провокацій на державному кордоні України;
- 9) розширення повноважень оперативних органів Державної прикордонної служби України, формування дієвого механізму оперативного співробітництва та обміну інформацією з іншими правоохоронними органами у сфері забезпечення безпеки державного кордону;
- 10) удосконалення системи прикордонного контролю шляхом створення у пунктах пропуску через державний кордон України підсистем із функціями обробки інформації про осіб, які перетинають державний кордон України, та їх паспортних документів із використанням електронних носіїв інформації, зокрема з функцією біометричного контролю;
- 11) запровадження порядку попереднього інформування про пасажирів у пунктах пропуску через державний кордон України (пунктах контролю) для залізничного сполучення;
- 12) модернізацію системи автоматизованої ідентифікації іноземців та осіб без громадянства, яким заборонено в'їзд в Україну, в пунктах пропуску через державний кордон України;

- 13) підвищення боєздатності Державної прикордонної служби України щодо її спроможності виконувати завдання із захисту державного кордону України шляхом;
- 14) удосконалення системи комплектування особовим складом на основі поєднання екстериторіального і територіального принципів;
- 15) уніфікації та технічного переоснащення органів управління та органів охорони державного кордону Державної прикордонної служби України сучасними зразками озброєння і військової техніки, засобами зв'язку та інформатизації;
- 16) оновлення та модернізації корабельного-катерного складу Морської охорони Державної прикордонної служби України та парку авіаційної техніки;
- 17) уніфікації системи спеціальної підготовки молодших спеціалістів та особового складу прикордонних підрозділів швидкого реагування;
- 18) формування сучасної системи матеріально-технічного забезпечення, ефективного управління матеріальними ресурсами;

на другому етапі (до кінця 2020 року):

- 1) обладнання державного кордону України з Російською Федерацією сучасними засобами технічного спостереження та контролю, завершення формування прикордонних підрозділів швидкого реагування;
- 2) побудову спільної системи оперативної охорони державного кордону України з державами - членами Європейського Союзу: Республікою Польща, Словацькою Республікою, Румунією та Угорщиною, а також із Республікою Молдова;
- 3) впровадження європейських норм і стандартів у систему прикордонного контролю та систему підготовки особового складу;
- 4) завершення модернізації системи зв'язку та інформатизації, оновлення та модернізації корабельно-катерного складу Морської охорони Державної прикордонної служби України та парку авіаційної техніки, запровадження безпілотних авіаційних систем та безпілотних плавальних засобів для охорони державного кордону України;
- 5) забезпечення інформаційної інтеграції відомчої системи висвітлення надводної обстановки на морській ділянці державного кордону України в загальнодержавну автоматизовану систему висвітлення надводної та підводної обстановки вздовж морського узбережжя України;
- 6) забезпечення готовності Державної прикордонної служби України до охорони тимчасово неконтрольованих ділянок державного кордону України після відновлення територіальної цілісності України.

3.7. Державна міграційна служба України

Розвиток Державної міграційної служби України планується здійснити шляхом підвищення ефективності:

- 1) виконання покладених на неї завдань та запровадження сучасних прозорих процедур надання якісних послуг, подолання внутрішніх негативних явищ, насамперед корупції, а також відновлення довіри громадськості до Державної міграційної служби України;
- 2) реалізації державної політики у сферах міграції (імміграції та еміграції), зокрема протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів.

Для досягнення мети передбачається:

на першому етапі (до кінця 2017 року):

- 1) реалізувати Концепцію здійснення першочергових заходів з реформування Державної міграційної служби України;
- 2) привести національну правову базу й процедурні практики у відповідність із міжнародними стандартами, забезпечити виконання зобов'язань у рамках лібералізації візового режиму з Європейським Союзом;
- 3) створити єдину захищену систему електронного документообігу з уніфікованими базами даних;
- 4) розробити та впровадити нові моделі надання адміністративних послуг у взаємодії з громадянським суспільством, підприємствами та організаціями;
- 5) впровадити сучасний інструмент електронної ідентифікації особи - паспорт громадянина України у формі картки;
- 6) перейти до системи якісних, доступних, прозорих сервісів, орієнтованих на скорочення строків надання адміністративних послуг та кількості документів;
- 7) забезпечити оперативний доступ Державної міграційної служби України до наявних державних та єдиних реєстрів, інших інформаційних баз, що перебувають у власності держави, або підприємств, установ та організацій з метою проведення ідентифікації;
- 8) надати доступ до електронного ідентифікаційного сервісу Державної міграційної служби України державним органам;
- 9) розробити нові сервіси та інтегрувати паспорт громадянина України у формі картки з іншими ініціативами електронного управління;

- 10) забезпечити розвиток каналів доступу до нових сервісів та способів електронної ідентифікації тощо;

на другому етапі (до кінця 2020 року):

- 1) зміцнити інституційний потенціал Державної міграційної служби України, забезпечити сумісність і доповнюваність міграційної політики з іншими сферами діяльності держави;
- 2) розробити нову модель ідентифікації особи і перевірки даних та запровадити новий, надійний процес менеджменту встановлення ідентичності (починаючи з відбору даних до первинної ідентифікації і видачі документів);
- 3) створити Єдину інформаційно-аналітичну систему управління міграційними процесами;
- 4) забезпечити подальшу розбудову інфраструктури Єдиного державного демографічного реєстру та створення національної системи ідентифікації громадян України, іноземців та осіб без громадянства;
- 5) удосконалити механізми залучення громадських інституцій, наукових кіл, міжнародних організацій до контролю за діяльністю з формування та реалізації міграційної політики.

3.8. Державна служба України з надзвичайних ситуацій

Метою розвитку Державної служби України з надзвичайних ситуацій є забезпечення ефективної реалізації державної політики у сфері цивільного захисту шляхом удосконалення єдиної державної системи цивільного захисту, приведення її у відповідність зі стандартами Європейського Союзу та забезпечення її ефективного функціонування в мирний час та в особливий період, а також оснащення сучасними видами техніки, засобами та спорядженням сил цивільного захисту.

Розвиток в основному досягатиметься шляхом виконання заходів [Загальнодержавної цільової програми захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру на 2013 - 2017 роки](#), затвердженої Законом України від 7 червня 2012 року № 4909-VI.

Досягнення визначеної мети потребує виконання заходів щодо:

на першому етапі (до кінця 2017 року):

- 1) формування функціональних та територіальних підсистем єдиної державної системи цивільного захисту, чіткого розмежування сфер

відповідальності між ними та здійснення контролю за їх ефективним функціонуванням у мирний час та в особливий період;

- 2) забезпечення впровадження вимог та норм [Кодексу цивільного захисту України](#) з урахуванням стандартів Європейського Союзу;
- 3) створення у гарнізонах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту Державної служби України з надзвичайних ситуацій визначеної кількості пожежно-рятувальних підрозділів, приведення їх структури та чисельності у відповідність із обсягами покладених на них завдань;
- 4) пріоритетного розвитку піротехнічних підрозділів Державної служби України з надзвичайних ситуацій для здійснення гуманітарного розмінування територій держави від вибухонебезпечних предметів;
- 5) участі в удосконаленні нормативно-правової бази стосовно забезпечення комплексної безпеки на об'єктах критичної інфраструктури;
- 6) удосконалення механізму мобілізаційного розгортання в особливий період та у разі цільової мобілізації формувань Державної служби України з надзвичайних ситуацій шляхом створення передбаченого законодавством резерву служби цивільного захисту;
- 7) матеріально-технічного переоснащення органів управління та підрозділів Державної служби України з надзвичайних ситуацій сучасною технікою, аварійно-рятувальними засобами та оснащенням;
- 8) підвищення ефективності оперативного та комплексного реагування на надзвичайні ситуації шляхом створення та розвитку підрозділів місцевої і добровільної пожежної охорони та добровільних формувань цивільного захисту;
- 9) підтримання мобільного шпиталю Державної служби України з надзвичайних ситуацій у готовності до виконання визначених завдань, забезпечення його необхідним сучасним обладнанням та матеріальними засобами, удосконалення порядку його розгортання та функціонування;
- 10) удосконалення системи кадрового забезпечення органів і підрозділів Державної служби України з надзвичайних ситуацій шляхом перегляду кваліфікаційних вимог до фахівців у сфері цивільного захисту;
- 11) розширення міжнародного співробітництва шляхом інтеграції Державної служби України з надзвичайних ситуацій до європейських та світових організацій з питань цивільного захисту та гуманітарного реагування на кризові ситуації;

на другому етапі (до кінця 2020 року):

- 1) удосконалення механізму здійснення моніторингу і прогнозування надзвичайних ситуацій;
- 2) вжиття організаційних, економічних та інженерно-технічних заходів щодо зниження ризиків виникнення надзвичайних ситуацій до прийняттого рівня;
- 3) здійснення передбаченого законодавством комплексу заходів щодо захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій;
- 4) участі у забезпеченні стійкого функціонування в умовах надзвичайних ситуацій та в особливий період об'єктів критичної інфраструктури;
- 5) подальшого розвитку системи авіаційного забезпечення Державної служби України з надзвичайних ситуацій шляхом уведення в експлуатацію авіаційних засобів багатоцільового призначення з урахуванням вимог міжнародних стандартів, наближення (розміщення) їх до регіонів з високим рівнем ризику виникнення надзвичайних ситуацій;
- 6) удосконалення механізму взаємодії з іншими структурами забезпечення національної безпеки шляхом подальшого розвитку державного центру управління в надзвичайних ситуаціях Державної служби України з надзвичайних ситуацій, формування мережі відповідних центрів нижчого рівня та їх взаємодії з Головним ситуаційним центром України та іншими ситуаційними центрами складових сектору безпеки і оборони;
- 7) модернізації системи зв'язку та оповіщення цивільного захисту, а також забезпечення її надійного функціонування;
- 8) здійснення комплексу заходів щодо впровадження в державі системи екстреної допомоги населенню за єдиним телефонним номером 112;
- 9) забезпечення створення та оптимального використання матеріальних резервів для запобігання надзвичайним ситуаціям та ліквідації їх наслідків.

3.9. Служба безпеки України

Реформування Служби безпеки України спрямовуватиметься на посилення її спроможностей протидіяти сучасним зовнішнім і внутрішнім загрозам національній безпеці та здійснюватиметься у напрямі оновлення доктринальних і концептуальних підходів до організації діяльності Служби безпеки України, функціональної оптимізації її організаційної структури та вдосконалення матеріально-технічного забезпечення.

Метою реформування Служби безпеки України є її трансформація на спеціальну службу, здатну ефективно захищати державний суверенітет,

конституційний лад і територіальну цілісність України, яка зосереджуватиметься на вирішенні завдань щодо:

- 1) контррозвідувального захисту державного суверенітету, конституційного ладу, територіальної цілісності, економічного, науково-технічного і оборонного потенціалу, інформаційної безпеки України, життєво важливих інтересів держави, прав і свобод громадян від посягань з боку спеціальних служб іноземних держав, окремих організацій, груп та осіб, які становлять загрозу національній безпеці України;
- 2) протидії розвідувальній, розвідувально-підбивній та іншій протиправній діяльності спеціальних служб іноземних держав, окремих організацій, груп та осіб, що створюють загрози національній безпеці України;
- 3) контррозвідувального захисту органів державної влади, науково-технічного та оборонного потенціалу, оборонно-промислового і транспортного комплексів, національної системи телекомунікацій та їх об'єктів, об'єктів критичної інфраструктури, що мають стратегічне значення;
- 4) попередження, виявлення, припинення та розкриття злочинів проти миру і безпеки людства, які вчиняються у кіберпросторі; здійснення контррозвідувальних та оперативно-розшукових заходів, спрямованих на боротьбу з кібертероризмом та кібершпигунством; протидії кіберзлочинності, можливі наслідки якої безпосередньо створюють загрозу життєво важливим інтересам України; розслідування кіберінцидентів та кібератак щодо державних електронних інформаційних ресурсів, інформації, вимога стосовно захисту якої встановлена законом, критичної інформаційної інфраструктури та її окремих об'єктів; здійснення тестування готовності захисту об'єктів критичної інформаційної інфраструктури до можливих кібератак та кіберінцидентів; забезпечення реагування на комп'ютерні інциденти у сфері державної безпеки;
- 5) реалізації комплексу адміністративно-правових, організаційних, оперативно-розшукових та оперативно-технічних заходів з протидії терористичній діяльності, у тому числі міжнародній, та фінансуванню тероризму;
- 6) протидії злочинам, що створюють загрози державній безпеці України (з подальшою поетапною оптимізацією у визначеному законодавством порядку повноважень Служби безпеки України у цій сфері);
- 7) викриття і протидії транснаціональним та міжрегіональним організованим злочинним угрупованням, боротьби з проявами організованої злочинності у різних сферах (з подальшою поетапною

- оптимізацією у визначеному законодавством порядку повноважень Служби безпеки України у цій сфері);
- 8) протидії спеціальним інформаційним операціям і впливам спеціальних служб іноземних держав, організацій, груп та осіб;
 - 9) боротьби з незаконним обігом і використанням спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації;
 - 10) здійснення інформаційно-аналітичної діяльності в інтересах державної безпеки України;
 - 11) профілактики правопорушень у сфері державної безпеки України.

Досягнення очікуваного результату передбачається шляхом:

- 1) створення ефективної системи протидії новим загрозам національній безпеці України у сфері державної безпеки та вдосконалення механізмів своєчасного виявлення і реагування на них у рамках подальшого розвитку сектору безпеки і оборони держави;
- 2) зміни правових, організаційних та інших засад функціонування Служби безпеки України з урахуванням сучасного досвіду діяльності спецслужб держав - членів ЄС та НАТО, демократичних перетворень у суспільстві, інтеграційного курсу України в європейський і євроатлантичний економічний, політичний та безпековий простір;
- 3) кардинального оновлення змісту й організації інформаційно-аналітичної роботи у діяльності Служби безпеки України, впровадження новітніх інформаційних технологій у процес оброблення здобутої інформації, максимального зменшення даних правоохоронного характеру в інформаційних масивах національної спецслужби;
- 4) розширення та набуття необхідних оперативно-технічних можливостей органами і підрозділами Служби безпеки України з отримання оперативної інформації;
- 5) поглиблення взаємодії Служби безпеки України з іншими складовими сектору безпеки і оборони, органами державної влади, установами та організаціями на нових засадах;
- 6) удосконалення наявних і формування нових механізмів партнерських зв'язків зі спецслужбами іноземних держав відповідно до національного законодавства та міжнародних договорів.

3.10. Управління державної охорони України

Пріоритетами розвитку Управління державної охорони України у секторі безпеки і оборони визначаються:

- 1) удосконалення державної охорони органів державної влади України;

- 2) забезпечення безпеки посадових осіб, визначених законом, за місцем їх перебування як на території України, так і за її межами;
- 3) забезпечення безпеки членів сімей посадових осіб, визначених законом, які проживають разом з ними або супроводжують їх;
- 4) запобігання протиправним посяганням на посадових осіб і членів їх сімей та об'єкти, щодо яких здійснюється державна охорона, їх виявлення та припинення;
- 5) охорона та оборона визначених законом об'єктів;
- 6) забезпечення безпечної експлуатації транспортних засобів, призначених для визначених законом посадових осіб;
- 7) поліпшення матеріально-технічної бази місць дислокації підрозділів Управління державної охорони України;
- 8) переоснащення підрозділів Управління державної охорони України сучасними засобами озброєння, спеціальної техніки, засобами зв'язку, автомобільної техніки;
- 9) збереження та накопичення запасів з метою виконання завдань, покладених на Управління державної охорони України;
- 10) участь у заходах, спрямованих на боротьбу з тероризмом.

3.11. Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України

Пріоритетами розвитку Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України є:

- 1) формування та реалізація державної політики у сфері кіберзахисту державних електронних інформаційних ресурсів, інформації, вимога щодо захисту якої встановлена законом, критичної інформаційної інфраструктури та її окремих об'єктів, державний контроль у цій сфері;
- 2) здійснення організаційно-технічних заходів із запобігання, виявлення та реагування на кіберінциденти і кібератаки та усунення їх наслідків, інформування про кіберзагрози та відповідні методи захисту від них;
- 3) розвиток та вдосконалення системи технічного і криптографічного захисту інформації за стандартами (вимогами), що використовуються провідними європейськими державами;
- 4) створення національної телекомунікаційної мережі, забезпечення її безперебійного функціонування та кіберзахисту;
- 5) організація сталого та безпечного функціонування спеціальних інформаційно-телекомунікаційних систем, що функціонують в інтересах управління державою в умовах мирного часу, кризових ситуацій, що загрожують національній безпеці, особливого періоду;

- 6) забезпечення у межах визначеної компетенції кіберзахисту інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних систем і мереж об'єктів критичної інформаційної інфраструктури України, протидії та реагування на комп'ютерні інциденти;
- 7) проведення аудиту захищеності об'єктів критичної інформаційної інфраструктури на вразливість;
- 8) удосконалення законодавства у сфері телекомунікацій, спеціальних інформаційно-телекомунікаційних систем, криптографічного та технічного захисту інформації з урахуванням норм і стандартів ЄС та НАТО.
- 9) Розвиток Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України досягатиметься шляхом:

на першому етапі (до кінця 2017 року):

- 1) завершення модернізації стаціонарного компонента державної системи урядового зв'язку, модернізації підсистеми урядового польового зв'язку, зокрема в рамках проведення конверсії радіочастотного ресурсу України;
- 2) утворення Національного центру оперативно-технічного управління телекомунікаційними мережами України, забезпечення належного рівня функціонування центру кіберзахисту як складової національної системи забезпечення кібербезпеки, забезпечення безпеки державних електронних інформаційних ресурсів;
- 3) розроблення уніфікованого ряду сучасних вітчизняних засобів спеціального зв'язку та захисту інформації, налагодження їх виробництва з урахуванням реальних потреб суб'єктів сектору безпеки і оборони;
- 4) створення національної мережі захищеного мобільного зв'язку державних органів влади;
- 5) розвитку та забезпечення функціонування Національної системи конфіденційного зв'язку телекомунікаційної мережі спеціального призначення, зокрема в інтересах забезпечення функціонування мережі ситуаційних центрів;

на другому етапі (до кінця 2020 року):

- 1) завершення модернізації польового компонента державної системи урядового зв'язку;
- 2) модернізації наявних та забезпечення виготовлення розроблених засобів і комплексів спеціального зв'язку;

- 3) розвитку міжнародного співробітництва у сфері забезпечення кібербезпеки, підтримки міжнародних ініціатив у сфері кібербезпеки, які відповідають національним інтересам України; інтенсифікації співпраці України з ЄС та НАТО для посилення спроможностей України у сфері кібербезпеки; участі у заходах зі зміцнення довіри у кіберпросторі, які проводяться під егідою ОБСЄ;
- 4) проведення модернізації систем зв'язку пунктів управління органів державної влади, органів місцевого самоврядування і військового командування.

3.12. Державна спеціальна служба транспорту

Реформування та розвиток Державної спеціальної служби транспорту здійснюється з метою підвищення її мобільності та оснащеності сучасною технікою і озброєнням для гарантованого виконання завдань з інженерно-транспортного забезпечення Збройних Сил України та інших військових формувань у мирний час та в умовах воєнного і надзвичайного стану, а також технічного прикриття та відбудови об'єктів транспортної інфраструктури, що належать Збройним Силам України та іншим військовим формуванням.

У середньостроковій перспективі передбачається інтегрувати Державну спеціальну службу транспорту до Збройних Сил України.

Пріоритетами розвитку Державної спеціальної служби транспорту є:

- 1) створення якісно нової системи управління Державної спеціальної служби транспорту на сучасній технологічній базі;
- 2) подальша оптимізація штатної структури та чисельності об'єднаних загонів, їх реформування і переведення окремих загонів на нові штати як мирного, так і воєнного часу та приведення штатів у відповідність із завданнями, покладеними на Державну спеціальну службу транспорту;
- 3) удосконалення системи підготовки особового складу та мобілізаційних ресурсів;
- 4) переоснащення підрозділів Державної спеціальної служби транспорту сучасними зразками спеціальної та автомобільної техніки.

Розвиток Державної спеціальної служби транспорту досягається шляхом:

на першому етапі (до кінця 2017 року):

- 1) поліпшення матеріально-технічної бази пунктів управління та вдосконалення системи зв'язку;

- 2) упровадження нових технологій та форм виконання будівельно-відбудовних робіт;
- 3) поступового переходу до комплектування військовослужбовцями, які проходять військову службу за контрактом;
- 4) створення умов для поетапного переведення підрозділів Державної спеціальної служби транспорту на доукомплектування резервістами;

на другому етапі (до кінця 2020 року):

- 1) удосконалення системи управління Державної спеціальної служби транспорту та її поєднання із системою управління Збройними Силами України;
- 2) подальшого нарощування можливостей підрозділів Державної спеціальної служби транспорту щодо виконання аварійно-рятувальних робіт та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій на об'єктах транспортної інфраструктури, що належать Збройним Силам України та іншим утвореним відповідно до законів України військовим формуванням;
- 3) модернізації, уніфікації та підвищення ефективності системи технічного оснащення Державної спеціальної служби транспорту;
- 4) оснащення Державної спеціальної служби транспорту сучасними зразками спеціальної техніки та іншими матеріальними ресурсами;
- 5) удосконалення системи матеріально-технічного забезпечення з метою виконання завдань, покладених на Державну спеціальну службу транспорту;
- 6) збереження та накопичення непорушного запасу і мобілізаційного резерву;
- 7) удосконалення системи підготовки кадрів, забезпечення поступового переходу до комплектування Державної спеціальної служби транспорту виключно військовослужбовцями контрактної служби;
- 8) завершення інтегрування Державної спеціальної служби транспорту до Збройних Сил України.

3.13. Координаційний орган з питань розвідувальної діяльності при Президентові України та розвідувальні органи України

Основною метою розвитку розвідувальних органів є посилення розвідувальних спроможностей України на основі їх узгодженого чіткого функціонування, координації їх діяльності та зміцнення взаємодії з партнерськими спецслужбами держав - членів НАТО.

Перелік розвідувальних органів України визначений [Законом України](#) "Про розвідувальні органи України". З метою підвищення ефективності діяльності

розвідувальних органів України утворено Об'єднаний комітет з питань розвідувальної діяльності при Президентові України.

Загальні напрями розвитку розвідувальних органів України визначені Стратегією національної безпеки України, затвердженою *Указом Президента України від 26 травня 2015 року № 287*.

Подальший розвиток розвідувальних органів України здійснюватиметься шляхом реалізації заходів, передбачених національною розвідувальною програмою, і спрямовуватиметься на:

- 1) зосередження зусиль розвідувальних органів на пріоритетних напрямках забезпечення національної безпеки;
- 2) усунення децентралізації, дублювання функцій і завдань у діяльності розвідувальних органів України;
- 3) посилення взаємодії розвідувальних органів та координації їх діяльності, зокрема, шляхом трансформації Об'єднаного комітету з питань розвідувальної діяльності при Президентові України у координаційний орган з питань розвідувальної діяльності при Президентові України із відповідною інституціоналізацією координаційного органу;
- 4) комплексне використання можливостей розвідувальних органів для вирішення пріоритетних завдань;
- 5) поєднання окремих передових ресурсів і технологій у рамках розвідувального співтовариства України;
- 6) залучення до сфери розвідувальної діяльності споживачів розвідувальної інформації та інших суб'єктів сектору національної безпеки і оборони;
- 7) удосконалення системи бюджетного фінансування розвідувальних органів України;
- 8) зміцнення взаємодії розвідувальних органів з партнерськими спецслужбами, передусім держав - членів НАТО, побудова відносин взаємної довіри;
- 9) запровадження сучасних механізмів демократичного цивільного контролю за діяльністю розвідувальних органів України.

3.14. Апарат Ради національної безпеки і оборони України

Пріоритетами розвитку Апарату Ради національної безпеки і оборони України визначаються:

- 1) інформаційно-аналітичне та організаційне забезпечення діяльності Ради національної безпеки і оборони України як координаційного

- органу з питань національної безпеки і оборони при Президентові України;
- 2) забезпечення здійснення Радою національної безпеки і оборони України координації та контролю за діяльністю органів виконавчої влади, інших державних органів у сфері національної безпеки і оборони;
 - 3) підготовка пропозицій щодо вдосконалення законодавства з питань національної безпеки і оборони, уточнення [Стратегії національної безпеки України](#), [Воєнної доктрини України](#), інших актів з питань національної безпеки і оборони;
 - 4) вивчення та аналіз ситуації у сфері національної безпеки і оборони, функціонування сектору безпеки і оборони України та діяльності його складових, діяльності інших державних органів у цій сфері, підготовка та внесення Президентові України, Раді національної безпеки і оборони України та за їх дорученням органам виконавчої влади та іншим державним органам відповідних пропозицій;
 - 5) забезпечення роботи Головного ситуаційного центру України, забезпечення з використанням можливостей Головного ситуаційного центру України ефективної діяльності єдиної системи ситуаційних центрів державних органів, що входять до сектору безпеки і оборони;
 - 6) організація функціонування робочих та консультативних органів Ради національної безпеки і оборони України.

3.15. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну військово-промислову політику

Основною метою розвитку оборонно-промислового комплексу є створення умов для виведення оборонно-промислового комплексу України на якісно новий рівень виробництва озброєння і військової техніки для забезпечення потреб Збройних Сил України та інших утворених відповідно до законів України військових формувань та правоохоронних органів, який дасть змогу створити цілісну систему, здатну до відтворення та функціонування на принципі збалансованості.

На першому етапі (до кінця 2017 року) - відновлення справності, продовження ресурсу, проведення модернізації, створення нових систем і уніфікація зразків озброєння та військової техніки Збройних Сил України та інших утворених відповідно до законів України військових формувань та правоохоронних органів, а також системне формування та структурна перебудова оборонно-промислового комплексу.

На цьому етапі передбачається здійснити заходи щодо:

- 1) проведення ремонту та модернізації існуючого озброєння і військової техніки;
- 2) підготовки до серійного виробництва прийнятих на озброєння зразків військової техніки;
- 3) удосконалення законодавчого та нормативно-правового забезпечення розвитку та функціонування оборонно-промислового комплексу;
- 4) формування нової ефективної системи державного управління оборонно-промисловим комплексом;
- 5) проведення реструктуризації та корпоратизації підприємств оборонно-промислового комплексу;
- 6) визначення можливості створення замкнених технологічних циклів для забезпечення першочергових потреб Збройних Сил України та інших утворених відповідно до законів України військових формувань і правоохоронних органів за визначеною номенклатурою видів озброєння та військової техніки;
- 7) упровадження заходів та механізмів з імпортозаміщення;
- 8) забезпечення диверсифікації експортного потенціалу;
- 9) широкого застосування сучасних наукових методів організації праці на виробництві;
- 10) забезпечення державної підтримки високотехнологічних підприємств України, діяльність яких спрямована на розвиток озброєння і військової техніки;
- 11) упровадження новітніх технологій;
- 12) удосконалення системи стандартизації, уніфікації та управління якістю;
- 13) запровадження дієвого механізму взаємодії державних замовників з оборонного замовлення та підприємств оборонно-промислового комплексу з питань розроблення та виробництва озброєння і військової техніки;
- 14) створення системи гарантування державної фінансової підтримки проектів оборонного замовлення на весь строк їх виконання; розвитку військово-технічного співробітництва з державами-партнерами;
- 15) забезпечення Збройних Сил України та інших утворених відповідно до законів України військових формувань і правоохоронних органів озброєнням та військовою технікою, виробленими за стандартами НАТО.
- 16) На другому етапі (до кінця 2020 року) - підготовка виробництва та розгортання випуску новітніх зразків озброєння і військової техніки відповідно до завдань Державної цільової оборонної програми розвитку озброєння та військової техніки на період до 2020 року,

продовження та завершення реформування оборонно-промислового комплексу.

На другому етапі передбачається здійснити заходи щодо:

- 1) підготовки та освоєння серійного виробництва новітніх зразків високотехнологічного озброєння і військової техніки;
- 2) продовження та завершення системних структурних перетворень оборонно-промислового комплексу, технічного та технологічного переоснащення виробництва;
- 3) упровадження нових, розвитку базових та критичних технологій;
- 4) збільшення обсягів власного виробництва критичних комплектуючих виробів і матеріалів, досягнення повної незалежності від Російської Федерації у виробництві озброєння та військової техніки;
- 5) активного просування на зовнішній ринок вітчизняних нових та модернізованих видів озброєння і військової техніки.

Основними критеріями для зміни чисельності всіх складових сектору безпеки і оборони є зміни безпекового середовища та реальні економічні і фінансові можливості держави.

Такі зміни здійснюватимуться з метою нарощування необхідних можливостей складових сектору безпеки і оборони та поліпшення їх якісних показників.

Перспективна модель сектору безпеки і оборони формуватиметься шляхом послідовного нарощування оперативних можливостей до виконання завдань за призначенням та формування на цій основі боєздатних, мобільних, підготовлених на належному рівні, всебічно забезпечених сил безпеки і оборони, здатних захистити національні інтереси України та брати активну участь у міжнародних заходах з підтримання миру і безпеки.

4. Забезпечення розвитку систем сектору безпеки і оборони

4.1. Розвиток системи управління, взаємодії та контролю

Розвиток системи управління сектором безпеки і оборони спрямований на забезпечення керівництва ним як цілісної системи, що побудована на таких принципах: налагодження співробітництва та ефективні стратегічні комунікації між суб'єктами сектору безпеки і оборони; залучення громадянського суспільства до прийняття найбільш важливих стратегічних рішень з питань забезпечення національної безпеки; чітка регламентація діяльності у секторі безпеки і оборони, що гарантує стабільний розвиток

держави; застосування адаптивних стратегій управління, які передбачають залучення незалежних експертних організацій; прозорість та підзвітність суспільству.

Передбачається, що Президент України відповідно до повноважень, визначених Конституцією України, здійснюватиме загальне керівництво сектором безпеки і оборони, організовуватиме взаємодію його складових, у тому числі:

- 1) у мирний час та у кризових ситуаціях, що загрожують національній безпеці, - безпосередньо або через Раду національної безпеки і оборони України;
- 2) в особливий період - безпосередньо або через Раду національної безпеки і оборони України, в тому числі з використанням потенціалу Воєнного кабінету Ради національної безпеки і оборони України та Ставки Верховного Головнокомандувача (у разі її створення), робочим органом якої є Генеральний штаб Збройних Сил України.

Контроль діяльності складових сектору безпеки і оборони Президент України здійснюватиме безпосередньо та через Раду національної безпеки і оборони України.

Рада національної безпеки і оборони України здійснюватиме координацію і контроль діяльності складових сектору безпеки і оборони.

Апарат Ради національної безпеки і оборони України:

- 1) здійснюватиме інформаційно-аналітичне та організаційне забезпечення здійснення Радою національної безпеки і оборони України відповідно до законодавства контролю за сектором безпеки і оборони;
- 2) вивчатиме та аналізуватиме у рамках визначених повноважень діяльність Збройних Сил України та інших військових формувань, утворених відповідно до законів України, їх готовність до виконання покладених на них завдань, здійснення правоохоронними органами заходів щодо профілактики і боротьби зі злочинністю;
- 3) у рамках контролю за станом виконання рішень Ради національної безпеки і оборони України здійснюватиме аналіз виконання концептуальних та програмних документів з питань безпеки, оборони, оборонно-промислового комплексу та військово-технічного співробітництва, економічної, соціальної та енергетичної безпеки, зовнішньої та інформаційної безпеки, а також з питань формування організаційного та програмно-апаратного комплексу моніторингових

заходів, необхідних для підготовки та оперативного прийняття рішень у сфері національної безпеки і оборони.

За умов введення в державі правового режиму воєнного стану за рішенням Президента України Воєнний кабінет Ради національної безпеки і оборони України може трансформуватися в Ставку Верховного Головнокомандувача.

Секретар Ради національної безпеки і оборони України в рамках визначених законодавствах повноважень організовуватиме роботу Ставки Верховного Головнокомандувача у разі її утворення.

Для вдосконалення державного управління сектором безпеки і оборони, своєчасного виявлення загроз національній безпеці України передбачається:

- 1) утворити Об'єднаний оперативний штаб як орган управління міжвидовими та міжвідомчими угрупованнями військ (сил);
- 2) удосконалити Єдину автоматизовану систему управління Збройними Силами України для роботи в рамках єдиної системи управління сектором безпеки і оборони;
- 3) підвищити рівень стратегічного управління у сфері забезпечення національної безпеки шляхом створення мережі ситуаційних центрів, які взаємодіятимуть між собою та з Головним ситуаційним центром України;
- 4) забезпечити кіберзахист мережі ситуаційних центрів держави, впровадити ефективні заходи і засоби захисту інформації ситуаційних центрів у процесі її отримання, оброблення, передачі та збереження;
- 5) створити національну систему ідентифікації громадян України, іноземців та осіб без громадянства;
- 6) забезпечити проведення постійного моніторингу й аналізу міграційних процесів з метою вироблення прогнозів розвитку міграційної ситуації в Україні та передбачення можливих ризиків, у тому числі у сфері безпеки.

Мережа ситуаційних центрів сектору безпеки і оборони формуватиметься як єдиний організаційно-технічний комплекс, оснащений цільовим апаратно-програмним забезпеченням та унікальним інформаційно-комунікаційним обладнанням, що дасть змогу підвищити якість інформаційно-аналітичного забезпечення та мінімізувати строки для прийняття важливих управлінських рішень.

У подальшому передбачається:

- 1) доповнити зазначену мережу пересувними комунікаційними комплексами, які нададуть можливість отримувати та транслювати оперативну інформацію безпосередньо з місця подій;
- 2) запровадити систему безперервного забезпечення складових сектору безпеки і оборони, наукових установ та підприємств оборонно-промислового комплексу інформацією про світові досягнення у сфері науки, техніки і технологій, розвитку озброєння, військової та спеціальної техніки.

4.2. Планування розвитку сектору безпеки і оборони

Планування розвитку сектору безпеки і оборони спрямовуватиметься на досягнення необхідних можливостей (спроможностей) складових сектору безпеки і оборони з урахуванням прогнозу загроз національній безпеці України і здійснюватиметься шляхом:

- 1) інтеграції системи планування розвитку сектору безпеки і оборони до системи державного прогнозування та стратегічного планування;
- 2) узгодження планування розвитку сектору безпеки і оборони з бюджетним плануванням з урахуванням соціально-економічного розвитку держави;
- 3) запровадження системи планування на основі спроможностей у всіх складових сектору безпеки і оборони, узгоджуючи цей процес з програмно-цільовим та іншими сучасними методами планування фінансових та інших матеріально-технічних ресурсів з подальшим розробленням концепції розвитку спільних спроможностей сектору безпеки і оборони;
- 4) розроблення засад та запровадження державної системи управління ризиками в ході виконання державних програм розвитку складових сектору безпеки і оборони;
- 5) ефективного науково-технічного супроводження програмних документів щодо реформування і розвитку складових сектору безпеки і оборони, озброєння та військової техніки, державних цільових оборонних програм і державних оборонних замовлень, спрямованих на виконання цих програм;
- 6) узгодження, збалансування та синхронізації між собою у часі за якісними, ресурсними параметрами з урахуванням фінансово-економічних можливостей держави завдань державних цільових оборонних програм розвитку озброєння та військової техніки, програм розвитку складових сектору безпеки і оборони з Державною програмою реформування і розвитку оборонно-промислового комплексу; визначення головних цілей цих програмних документів, виходячи із

завдань адаптації системи озброєння до змін характеру війн і збройних конфліктів, форм і способів ведення збройної боротьби, визначених [Воєнною доктриною України](#), забезпечивши при цьому досягнення до закінчення програмного періоду встановленого рівня технічної оснащеності сил безпеки і оборони;

- 7) запровадження єдиного підходу до розроблення державних цільових програм розвитку складових сектору безпеки і оборони;
- 8) підвищення рівня координації діяльності державних органів - суб'єктів державного оборонного замовлення (замовників) для ефективного використання коштів державного бюджету, матеріальних ресурсів, наукових і виробничих потужностей держави, які здійснюватимуться у разі створення нових систем - озброєння і військової техніки.

4.3. Кадрове забезпечення

Кадрове забезпечення сектору безпеки і оборони включатиме:

- 1) укомплектованість складових сектору безпеки і оборони фаховими кадрами, переважно контрактної служби, підготовленими за стандартами ЄС та НАТО;
- 2) збереження змішаного принципу комплектування Збройних Сил України та інших утворених відповідно до законів України військових формувань;
- 3) створення електронного реєстру військовозобов'язаних та формування на його основі сил територіальної оборони і численного військовонавченого оперативного резерву військовозобов'язаних та резервістів за принципом екстериторіальності;
- 4) інтенсифікацію участі представників України у міжнародних навчаннях, тренувальних місіях, тренінгах, освітніх програмах, консультаціях, стажуваннях та інших подібних заходах;
- 5) створення умов для забезпечення військовослужбовців і працівників правоохоронних органів та членів їхніх сімей житлом, насамперед службовим;
- 6) удосконалення системи підбору, розстановки, професійної підготовки і виховання особового складу;
- 7) посилення вимог до кандидатів на посади військовослужбовців, працівників правоохоронних органів і спецслужб на основі впровадження нових критеріїв їх відбору з наданням переваги тим, хто отримав освіту в державах - членах ЄС та НАТО;
- 8) уточнення системи атестації та проведення на її основі переатестації військовослужбовців, працівників правоохоронних органів і спецслужб;

- 9) удосконалення системи мобілізаційної підготовки та мобілізації;
- 10) забезпечення соціальних гарантій військовослужбовців та працівників сектору безпеки і оборони, а також дотримання їх прав і свобод;
- 11) оптимізацію системи вищих військових навчальних закладів та навчальних підрозділів сектору безпеки і оборони, організацію підготовки спеціалістів для потреб сектору безпеки і оборони за державним замовленням за спорідненими спеціальностями у відповідних профільних навчальних закладах незалежно від їх відомчої приналежності з отриманням у них європейського рівня освіти, що визнається європейським товариством;
- 12) створення системи державного замовлення щодо безперервної підготовки робітничих, технічних та інженерних кадрів для задоволення потреб підприємств оборонно-промислового комплексу.

На першому етапі (до кінця 2017 року) передбачається:

- 1) упровадження європейських принципів кадрової роботи;
- 2) оптимізація чисельності та співвідношення всіх категорій персоналу, подолання тенденцій до неналежної укомплектованості первинних посад;
- 3) формування достатнього за кількістю і рівнем підготовки резерву фахівців найбільш дефіцитних спеціальностей для оперативного поповнення потреб складових сектору безпеки і оборони;
- 4) поступове формування професійного сержантського складу, здатного забезпечити якісне виконання завдань;
- 5) створення належних умов для поступового нарощування показників укомплектованості військ (сил) військовослужбовцями військової служби за контрактом та служби у правоохоронних органах, забезпечення належної якості та оперативності комплектування складових сил безпеки і оборони в особливий період;
- 6) підвищення якості добору громадян для проходження військової служби за контрактом та служби в правоохоронних органах;
- 7) упровадження ефективної системи управління кар'єрою військовослужбовців та працівників правоохоронних органів;
- 8) перегляд строку проходження строкової військової служби та призовного віку громадян;
- 9) забезпечення подальшого розвитку служби у військовому резерві;
- 10) створення необхідних умов для військово-патріотичного виховання молоді.

4.4. Розвиток систем всебічного забезпечення сектору безпеки і оборони

Система матеріально-технічного забезпечення складових сектору безпеки і оборони в мирний час та особливий період становитиме поєднання систем технічного і тилового забезпечення та створення на цій основі єдиної системи матеріально-технічного забезпечення Збройних Сил України та інших складових сектору безпеки і оборони шляхом уніфікації номенклатури та норм їх забезпечення, за винятком спеціальної номенклатури.

Оснoву системи матеріально-технічного забезпечення становитимуть об'єднані центри забезпечення як органи забезпечення військ (сил) матеріально-технічними засобами за територіальним принципом незалежно від їх підпорядкованості.

Пріоритетами матеріально-технічного забезпечення визначатимуться:

- 1) розроблення та впровадження сучасних технічних засобів забезпечення інформаційної безпеки та виготовлення інформаційної продукції в інтересах складових сектору безпеки і оборони;
- 2) запровадження уніфікованої системи логістичного забезпечення військових формувань та правоохоронних органів, а також публічних закупівель для складових сектору безпеки і оборони;
- 3) розроблення та впровадження уніфікованих вимог до товарів військового призначення;
- 4) оснащення особового складу сучасними комплектами бойового спорядження, які складатимуться з польового обмундирування на рівні кращих світових зразків та засобів індивідуального захисту, приладами нічного бачення, засобами навігації та зв'язку (з необхідним рівнем завадостійкості та захищеності) тощо;
- 5) створення уніфікованого ряду сучасних засобів спеціального зв'язку та захисту інформації, у тому числі призначених для використання в польових умовах, оснащення такими засобами складових сектору безпеки і оборони;
- 6) забезпечення підрозділів малогабаритними і малопомітними польовими модулями для розміщення особового складу в районах виконання завдань.

В основу матеріально-технічного забезпечення покладатиметься:

на першому етапі (до кінця 2017 року):

- 1) створення єдиної системи матеріально-технічного забезпечення військ (сил) зі складу сил безпеки і оборони;

- 2) максимальне залучення цивільних структур до забезпечення військ (сил) у мирний час та підтримання спроможностей до автономного забезпечення військових частин у воєнний час;
- 3) вжиття активних заходів, спрямованих на отримання від іноземних держав матеріально-технічної допомоги, у тому числі необхідного озброєння та боєприпасів;
- 4) приведення обсягів непорушних запасів матеріальних засобів у відповідність із потребами;

на другому етапі (до кінця 2020 року):

- 1) створення єдиного реєстру озброєння, військової техніки та майна, автоматизація процесів обліку, закупівель і постачання матеріально-технічних засобів;
- 2) доведення оперативних запасів до встановлених норм;
- 3) передача надлишкового, не придатного для дальшого використання військового майна військових частин для утилізації в установленому Кабінетом Міністрів України порядку;
- 4) укомплектування сил безпеки і оборони новітнім та модернізованим озброєнням, військовою і спеціальною технікою та засобами;
- 5) розроблення та впровадження сучасних засобів зв'язку та захисту інформації для складових сектору безпеки і оборони.

Пріоритетами розвитку системи медичного забезпечення визначаються:

- 1) розвиток польової медицини, оснащення складових сектору безпеки і оборони захищеними сучасними засобами евакуації з поля бою, а також створення змішаних авіаційних підрозділів для евакуації поранених;
- 2) створення достатніх потужностей для психологічної підтримки військовослужбовців у районах ведення бойових дій, своєчасної психологічної допомоги постраждалим;
- 3) удосконалення системи підготовки та перепідготовки військово-медичних кадрів;
- 4) нарощування можливостей щодо надання медичної допомоги особам, які постраждали внаслідок бойових дій, їх реабілітації, зокрема психологічного і санаторно-курортного лікування;
- 5) утворення Військово-цивільного координаційного штабу медичного захисту для забезпечення взаємодії всіх медичних підрозділів сектору безпеки і оборони з цивільними медичними установами;
- 6) спільне використання Міністерством оборони України разом із Міністерством охорони здоров'я України реабілітаційних центрів для учасників антитерористичної операції;

на першому етапі (до кінця 2017 року):

- 1) удосконалення системи управління військово-медичною службою, її функціональної та організаційної структури;
- 2) оптимізація кількості та розташування військово-медичних закладів;
- 3) удосконалення реабілітаційної бази закладів охорони здоров'я;
- 4) узагальнення досвіду медичного забезпечення;
- 5) виконання прикладних наукових робіт з використанням досвіду виконання завдань з медичного забезпечення військ (сил) у зоні бойових дій;
- 6) створення психіатричної служби у Збройних Силах України та інших військових формуваннях для надання на сучасному рівні психіатричної допомоги військовослужбовцям - учасникам бойових дій;
- 7) удосконалення системи медичної евакуації поранених (хворих), зокрема із залученням засобів аеромедичної евакуації (літаків, вертольотів);
- 8) створення на базах медичних клінічних центрів філій з підготовки та перепідготовки медичного персоналу;
- 9) підготовка середнього та молодшого медичного персоналу для структур сектору безпеки і оборони у військово-медичних та інших навчальних закладах за відповідною військово-медичною спеціальністю;
- 10) поглиблення міжнародного співробітництва і співпраці з громадськими та волонтерськими організаціями;

на другому етапі (до кінця 2020 року):

- 1) упровадження новітніх медичних технологій і стандартів медичного забезпечення;
- 2) удосконалення амбулаторного та стаціонарного лікування за державними стандартами;
- 3) запровадження ресурсозбережного механізму в медичних закладах.

Розвиток соціально-гуманітарного забезпечення здійснюватиметься шляхом:

- 1) посилення гуманітарного забезпечення сил безпеки і оборони;
- 2) підтримання належного морально-психологічного стану особового складу;
- 3) формування позитивного іміджу складових сектору безпеки і оборони, всебічної підтримки суспільством;

- 4) удосконалення механізму реалізації соціальних гарантій, пільг та компенсацій військовослужбовцям та працівникам правоохоронних органів, членам їх сімей та особам, звільненим з військової служби;
- 5) підвищення престижу військової служби і соціального статусу військовослужбовців та працівників правоохоронних органів у суспільстві шляхом проведення виваженої інформаційної політики, удосконалення системи взаємодії з інститутами громадянського суспільства;
- 6) удосконалення форм і методів військово-патріотичної, культурно-виховної та просвітницької роботи серед військовослужбовців та працівників правоохоронних органів, протидії деструктивному інформаційному впливу противника.

На першому етапі (до кінця 2017 року) передбачається:

- 1) удосконалення механізму надання гарантій соціального захисту особовому складу;
- 2) розроблення механізму взаємодії сил безпеки і оборони у протидії негативному інформаційно-психологічному впливу;
- 3) визначення нормативно-правових засад взаємодії органів з питань роботи з особовим складом, соціальної та гуманітарної політики з релігійними організаціями, забезпечення захисту права особового складу на свободу совісті та віросповідання;
- 4) розроблення та запровадження Стратегії реалізації соціальної політики на довгострокову перспективу;
- 5) збільшення обсягів забезпечення житлом військовослужбовців, працівників правоохоронних органів та членів їх сімей.

На другому етапі (до кінця 2020 року) передбачається:

- 1) удосконалення механізму контролю за станом соціальної сфери складових сил безпеки і оборони з боку державних і громадських інститутів, досягнення необхідного рівня соціальної захищеності військовослужбовців;
- 2) удосконалення законодавства щодо надання переваги особам, звільненим з військової служби, під час прийняття на роботу та вступу до вищих навчальних закладів;
- 3) розроблення засад запровадження інституту уповноваженого з прав військовослужбовців для представництва та захисту інтересів військовослужбовців, членів їхніх сімей та осіб, звільнених з військової служби;

- 4) удосконалення системи розквартирування військ (сил) та квартирно-експлуатаційного забезпечення військовослужбовців;
- 5) забезпечення військовослужбовців, які перебувають на військовій службі, службовим житлом;
- 6) запровадження прозорого механізму розподілу житла шляхом надання відповідної інформації на офіційних веб-сайтах органів державної влади сектору безпеки і оборони;
- 7) придбання (закупівля) та будівництво житла, зокрема службового, для військовослужбовців;
- 8) розроблення механізму залучення коштів військовослужбовців та працівників правоохоронних органів на будівництво (придбання) житла;
- 9) запровадження прозорого механізму надання земельних ділянок під індивідуальне будівництво для військовослужбовців та працівників правоохоронних органів.
- 10) Розвиток інфраструктури сектору безпеки і оборони здійснюватиметься шляхом:
- 11) відновлення та розвитку військової інфраструктури для забезпечення потреб сектору безпеки і оборони;
- 12) розгортання автономних військових баз з відповідною інфраструктурою для розташування військових частин, що формуються на нових місцях дислокації, зокрема з метою забезпечення постійної військової присутності на сході держави;
- 13) оптимізації аеродромної мережі і приведення її у відповідність з вимогами щодо експлуатації наявних та перспективних зразків літаків, розосередження літаків для забезпечення живучості авіації та спроможності державної авіації виконувати завдання за призначенням, забезпечення безпеки польотів;
- 14) облаштування пунктів спільного базування кораблів Військово-Морських Сил Збройних Сил України і Морської охорони Державної прикордонної служби України згідно з експлуатаційними вимогами до нових зразків кораблів (катерів);
- 15) створення уніфікованої системи спостереження за наземною, надводною, підводною і повітряною обстановкою;
- 16) підвищення ефективності використання військових полігонів в інтересах сил безпеки і оборони за єдиним графіком та залежно від місць постійної дислокації;
- 17) забезпечення розосередження та укриття у захищених сховищах усього запасу ракет і боєприпасів Збройних Сил України та інших військових формувань, розвитку системи забезпечення живучості та вибухопожежної безпеки арсеналів, баз та складів;

- 18) спільного використання навчально-матеріальної бази підготовки Збройних Сил України з іншими складовими сил безпеки і оборони.

Економічне забезпечення сектору безпеки і оборони здійснюватиметься шляхом формування та реалізації принципово нової єдиної воєнно-економічної, воєнно-промислової та військово-технічної політики.

Основні напрями економічного забезпечення сектору безпеки і оборони передбачають:

- 1) визначення на державному рівні довгострокових потреб сектору безпеки і оборони в озброєнні, військовій та спеціальній техніці, іншій продукції військового призначення у мирний час та особливий період із зазначенням її номенклатури та обсягів з розбивкою за роками;
- 2) створення сприятливих умов для ефективного функціонування і розвитку наукових та науково-виробничих установ, підприємств та організацій, які забезпечують реалізацію воєнно-економічної, воєнно-промислової і військово-технічної політики та визначають науково-технічну і виробничо-технологічну стабільність оборонно-промислового комплексу;
- 3) забезпечення розвитку науково-технічної, технологічної і виробничої бази оборонно-промислового комплексу, створення, виробництва та модернізації озброєння, військової і спеціальної техніки, зменшення залежності України від імпорту продукції військового призначення та подвійного використання, спрямування необхідних фінансових, матеріально-технічних та інтелектуальних ресурсів на виконання основних завдань у пріоритетних напрямках розвитку оборонно-промислового комплексу;
- 4) запобігання військово-технічному і технологічному відставанню України у розвитку основних видів озброєння, військової та спеціальної техніки;
- 5) забезпечення проведення своєчасного і на належному рівні ремонту наявного озброєння, військової та спеціальної техніки, утримання її у боєздатному стані;
- 6) створення системи державного замовлення щодо безперервної підготовки робітничих, технічних та інженерних кадрів для задоволення потреб підприємств оборонно-промислового комплексу;
- 7) забезпечення потреб Збройних Сил України, інших військових формувань та правоохоронних органів продукцією військового призначення відповідно до характеру і масштабів загроз державі, цілей, пріоритетів та завдань воєнної політики (потреб сектору безпеки і оборони);

- 8) удосконалення засад державної політики у сфері військово-технічного співробітництва з іноземними державами, підвищення ефективності міжнародного науково-технічного співробітництва, насамперед з державами - членами ЄС та НАТО;
- 9) розроблення, освоєння і впровадження новітніх технологій;
- 10) забезпечення у рамках виконання Державної цільової програми реформування та розвитку оборонно-промислового комплексу формування поглибленої інтеграції науки та виробництва, проведення раціональної диверсифікації, технічного переозброєння, збереження та розвитку базових і критичних технологій, створення, розширення номенклатури та обсягів випуску конкурентоспроможної продукції військового і цивільного призначення та подвійного використання для задоволення першочергових потреб сектору безпеки і оборони.

Забезпечення складових сил безпеки і оборони озброєнням, військовою та спеціальною технікою, ракетами, боєприпасами, спеціальними, матеріально-технічними, медичними та іншими засобами здійснюватиметься відповідно до державних програм їх розвитку.

Одним з основних напрямів правового забезпечення розвитку сектору безпеки і оборони є унормування його діяльності й адаптація базових законодавчих та інших нормативно-правових актів, а також концептуальних і програмних документів до сучасних реалій та вимог, зокрема:

- 1) розроблення і прийняття нової редакції [Закону України](#) "Про основи національної безпеки України";
- 2) розроблення та прийняття Закону України про планування в секторі безпеки і оборони та інших нормативно-правових актів;
- 3) розроблення та прийняття Закону України про розвідувальну діяльність, внесення змін до законів України ["Про Службу безпеки України"](#), ["Про контррозвідувальну діяльність"](#), ["Про оперативно-розшукову діяльність"](#), ["Про боротьбу з тероризмом"](#), ["Про розвідувальні органи України"](#);
- 4) розроблення стратегій логістичного забезпечення та протидії в комунікативному середовищі;
- 5) розроблення Стратегії розвитку оборонно-промислового комплексу України, виходячи із цілей, завдань та пріоритетів державної політики у сфері національної безпеки і оборони, воєнно-економічного, соціально-економічного та науково-технічного розвитку держави;

- 6) законодавче визначення механізму узгодження висвітлення інформації з питань національної безпеки і оборони держави в засобах масової інформації;
- 7) розроблення і впровадження нормативно-правових актів щодо відродження стратегічної ролі оборонно-промислового комплексу, забезпечення його реформування, сталого та ефективного розвитку.

Удосконалення нормативно-правової бази у сфері безпеки і оборони сприятиме формуванню та реалізації оновленої безпекової та оборонної політики у мирний час, кризових ситуаціях, що загрожують національній безпеці України, і в особливий період, готовності складових сектору безпеки і оборони, економіки та суспільства до відбиття збройної агресії проти України.

Фінансування потреб розвитку складових сектору безпеки і оборони передбачається здійснювати за рахунок бюджетних коштів в обсягах, розмір яких визначатиметься щороку в законі про Державний бюджет України, та інших джерел, не заборонених законодавством.

Реалізація цієї Стратегії потребуватиме спрямування щорічно на фінансування сектору безпеки і оборони не менше 5 відсотків від валового внутрішнього продукту щороку, зокрема на видатки на оборону - не менше 3 відсотків валового внутрішнього продукту щороку, а на забезпечення розвитку оборонно-промислового комплексу - 0,5 відсотка валового внутрішнього продукту.

Складовою демократичного цивільного контролю є парламентський контроль, реалізація якого має бути належним чином фінансово, організаційно, кадрово та інституційно забезпечена.

IV. РОЛЬ ТА МІСЦЕ СУСПІЛЬСТВА В РОЗВИТКУ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ

Пріоритетами у цьому напрямі мають бути:

1. створення правових, організаційних і фінансово-матеріальних умов для залучення громадських організацій та громадян до процесу формування і реалізації державної політики з питань безпеки і оборони, зокрема, шляхом здійснення:

- 1) консультацій з громадськістю, громадських слухань тощо, активізації діяльності громадських рад при міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади;

- 2) матеріальної підтримки та заохочення проведення громадськими організаціями та громадянами досліджень з питань безпеки і оборони з урахуванням вимог законодавства;
- 3) громадської експертизи проектів законів, урядових рішень, концепцій, стратегій та державних програм з питань безпеки і оборони;

2. створення умов для здійснення ефективного громадського контролю за діяльністю складових сектору безпеки і оборони шляхом:

- 1) розширення формату та механізму інформування громадськості про їх діяльність та виконання покладених на них завдань;
- 2) посилення відповідальності керівників відповідних складових сектору безпеки і оборони за своєчасне реагування на звернення громадських організацій та громадян, повідомлення засобам масової інформації про неналежне виконання ними своїх завдань і факти порушень прав військовослужбовців, працівників правоохоронних органів та членів їх сімей;

3. сприяння участі громадських організацій у підвищенні готовності складових сектору безпеки і оборони до виконання визначених їм завдань шляхом:

- 1) консолідації різних громадських ініціатив та рухів у підтриманні глобальної стратегії з протидії тероризму, створення багатофункціональної системи антитерористичних дій і мінімізації терористичних загроз;
- 2) формування у громадян активної позиції протидії терористичній діяльності в будь-яких проявах, запровадження системи залучення громадськості до протидії тероризму для сприяння його виявленню та запобіганню;
- 3) створення умов для залучення громадських організацій до військово-патріотичного виховання молоді, підготовки громадян до захисту Батьківщини;
- 4) удосконалення законодавчого забезпечення з питань розвитку волонтерського руху в Україні, підвищення якості надання волонтерської допомоги;
- 5) залучення громадськості до процесів розвитку складових сектору безпеки і оборони, зокрема у питаннях покращення їх соціального, медичного та матеріально-технічного забезпечення, раціонального використання державних ресурсів.

Для забезпечення демократичного цивільного контролю з боку суспільства та з метою висвітлення державної політики та стратегії забезпечення

національних інтересів у сфері національної безпеки і оборони, динаміки досягнення необхідних спроможностей складових сектору безпеки і оборони з урахуванням ужитих за звітний період заходів з їх розвитку та рівня всебічного забезпечення складові сектору безпеки і оборони забезпечуватимуть видання Білих книг та інших інформаційно-звітних матеріалів публічного характеру, у тому числі на відомчих інтернет-сайтах.

V. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ

Практична реалізація Концепції надасть змогу сформувати цілісний сектор безпеки і оборони держави як головний елемент системи забезпечення національної безпеки та ефективний державний інструмент для своєчасного і гарантованого реагування на виникнення кризових ситуацій, що загрожують національній безпеці України.

Реалізація передбачених Концепцією засад розвитку сектору безпеки і оборони дасть можливість створити боєздатні, багатофункціональні, мобільні, підготовлені на належному рівні, всебічно забезпечені, професійні сили безпеки і оборони, які за своїми спроможностями будуть здатні ефективно виконувати завдання за призначенням.

Концепція сприятиме формуванню сектору безпеки і оборони як цілісного функціонального об'єднання, керованого з єдиного центру, розвиток якого здійснюється на основі уніфікованої системи планування в рамках досягнення спільних спроможностей, здатних адекватно і гнучко реагувати на комплексний характер актуальних загроз національній безпеці України, з урахуванням наявності одночасної дії факторів небезпеки, різних за змістом і сферою впливу.

Концепція є основою для розроблення програмних документів щодо розвитку складових сектору безпеки і оборони.

Глава Адміністрації
Президента України

Б.ЛОЖКІН

ДОДАТОК
до Концепції розвитку сектору
безпеки і оборони України,
затвердженої Указом Президента України
від 14 березня 2016 року № 92/2016

РОЗПОДІЛ
відповідальності складових сектору безпеки і оборони України за організацію планування, реагування на
загрози та під час виконання завдань за призначенням

1	Перелік кризових ситуацій для планування, реагування та застосування сил і засобів	Участь складових сектору безпеки і оборони України в реагуванні на загрози та під час виконання завдань за призначенням										
		Міністерство оборони України та Збройні Сили України		Міністерство внутрішніх справ України-1				Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України	Державна спеціальна служба транспорту	Управління державної охорони України	Розвідувальні органи України	Органи загальної компетенції

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Оборона України, захист її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності														
1	Воєнний конфлікт (локальна, регіональна війна):	ГВ	БУ	БУ		БУ-2	БУ		ДР	ДР	ДР	БУ	БУ	36
1	повномасшт абне застосуванн я іншою державою воєнної сили проти України, проведення сухопутних, повітряно- космічних, морських операцій з рішучими воєнно- політичним и цілями	ГВ	БУ	БУ		БУ	ДР		ДР	БУ	ДР	БУ	БУ	36

2)	застосуванн я іншою державою проти України окремих військових підрозділів та/або частин, вогневих ударів, сукупно із застосуванн ям невоєнних засобів, а також з узгодженим и діями не передбачени х законом воєнізован х та/або збройних формувань, приватних військових	ГВ	БУ	БУ	ДР	БУ	ДР		ДР	БУ	ДР	БУ	БУ	36
--------	--	----	----	----	----	----	----	--	----	----	----	----	----	----

[illegible]

	Україною тощо													
3)	проведення іншою державою або групою держав спеціальних операцій проти України (запровадже ння блокади портів, узбережжя або повітряного простору, порушення комунікацій України)	ГВ	БУ	БУ		ДР	БУ		ДР	ДР	ДР	БУ	БУ	36
2 .	Збройний конфлікт на державному кордоні міжнародно	ГВ	БУ	БУ		ДР	БУ		ДР	БУ		БУ	ДР	36

	го характеру:													
1)	навмисне застосуванн я зброї територією України, а також перехід підрозділів збройних сил, інших регулярних і нерегулярни х формувань іншої держави або без державної приналежно сті на територію України без її дозволу	ГВ	БУ	БУ		ДР	БУ		ДР	БУ		БУ	БУ	36
2)	виникнення прикордонн их	ГВ	БУ	БУ		ДР	БУ		ДР	БУ		БУ	БУ	36

	(включаючи суходіл, повітряний, морський простір) збройних сутичок, що зумовлені ескалацією економічних , політичних, соціальних, етнічних або релігійних протиріч у відносинах між державами													
3	Збройні та інші провокації на державному кордоні:	БУ	БУ	БУ			ГВ-3		ДР	ДР		36	БУ	36
1	збройні провокації,	БУ	БУ	БУ			ГВ		ДР	ДР		ДР	БУ	36

[illegible]

	об'єктів та цивільних осіб													
2)	збройні провокації, що здійснюються з незаконним перетинанням державного кордону, шляхом збройних нападів на прикордонні наряди та підрозділи охорони державного кордону (Морської охорони), спроб захоплення пунктів	БУ	БУ	БУ			ГВ		ДР	ДР		ДР	БУ	36

	пропуску через державний кордон, інших об'єктів, що розташовуються у прикордонній смузі та контрольованих прикордонних районах													
З)	збройні провокації, що здійснюються з незаконним перетинанням державного кордону незначних за кількістю озброєних	БУ	БУ	БУ			ГВ		ДР	ДР		ДР	БУ	36

	осіб груп з боку суміжної держави на територію України навмисно для загострення міжнародної обстановки, як привід для розв'язування збройного конфлікту на державному кордоні міжнародного характеру чи збройної агресії													
4)	порушення порядку мирного проходу	БУ	ДР	БУ			ГВ		ДР			ДР	ДР	36

	через територіальне море України або встановлених правил плавання і перебування в територіальному морі (внутрішніх водах) іноземних невійськових суден і військових кораблів (суден забезпечення)													
5)	незбройні провокації, що здійснюються без незаконного	ДР	БУ	БУ	ДР		ГВ		ДР	ДР		ДР	БУ	36

[illegible]

	й на державному кордоні або поблизу нього, блокування під'їзних шляхів на території суміжної держави до пунктів пропуску через державний кордон													
6)	проведення підрозділам и (частинами) збройних сил та інших озброєних формувань суміжної держави навчань	БУ	БУ	БУ			ГВ		ДР	ДР		БУ	ДР	36

	(маневрів, зосередженн я) поблизу державного кордону, що мають явно виражену загрозову спрямованіс ть													
7)	незбройні провокації, що здійснюють ся з незаконним перетинання м державного кордону групами осіб з метою захоплення окремих ділянок території України на	БУ	БУ	БУ			ГВ		ДР	ДР		ДР	БУ	36

	державному кордоні													
8)	незбройні провокації, що здійснюються з незаконним перетинанням державного кордону, шляхом спроб переміщення чи руйнування прикордонних знаків та інших об'єктів прикордонної інфраструктури, захоплення представник	БУ	БУ	БУ	БУ		ГВ		ДР	ДР		ДР	БУ	36

	ів державних органів України та цивільних осіб, майна, худоби, відведення їх на суміжну територію													
4	Загострення обстановки на державному кордоні України:	БУ	БУ	БУ	ДР	ДР	ГВ		ДР	ДР		ДР	БУ	36
1)	спроба перетинання державного кордону диверсійно- розвідуваль ною групою іншої держави	БУ	БУ	БУ		ДР	ГВ		ДР	ДР		ДР	БУ	36

2)	суттєве збільшення кількості випадків в'їзду в Україну осіб, які з урахуванням аналізу ризиків можуть бути причетні до антидержавних заходів та терористичної діяльності	ДР	БУ	БУ	ДР	ДР	ГВ	ДР	ДР	ДР		БУ	БУ	36
3)	збільшення спроб незаконного переміщення через державний кордон в Україну зброї, боєприпасів,	БУ	БУ	БУ	ДР	ДР	ГВ		ДР	ДР		ДР	БУ	36

	вибухових і радіоактивних речовин та інших предметів, що можуть бути використані як засоби вчинення терористичних актів та іншої протиправної діяльності в Україні													
4)	різке зростання потоку нелегальних мігрантів до України або через її територію внаслідок збройних конфліктів	ДР	БУ	БУ	ДР		ГВ	ДР	ДР	ДР		БУ	БУ	36

	або скрутного економічног о становища в інших державих													
5)	різке збільшення кількості порушень режиму державного кордону та прикордонн ого режиму	БУ	БУ	БУ		ДР	ГВ		ДР	ДР		ДР	БУ	36
6)	погроза або запроваджен ня іншими державами комплексу заходів щодо перешкоджа ння судноплавст ву у внутрішніх	БУ	БУ	БУ			ГВ		ДР	БУ		ДР	БУ	36

	водах і в територіальному морі України													
7)	різке збільшення інтенсивності руху через державний кордон осіб, транспортних засобів та вантажів, скупчення транспорту, зупинення або обмеження руху через пункти пропуску через державний кордон	БУ	БУ	БУ	ДР		ГВ		ДР	БУ		ДР	БУ	36
Забезпечення державної та громадської безпеки, у тому числі боротьба з тероризмом														
5 .	Збройний конфлікт	БУ	БУ	ГВ	БУ	ДР	ДР	ДР	ДР		БУ	БУ	БУ	ДР

	всередині держави:													
1)	намагання відокремити від України певні адміністрати вно- територіаль ні одиниці, зокрема за участю не передбачени х законом воєнізован их та/або збройних формувань, приватних військових компаній, терористичн их, неурядових, етнічних, релігійних	БУ	ГВ	БУ	БУ	ДР	ДР		ДР			БУ	БУ	ДР

	або інших організацій													
2)	спроби державного перевороту або незаконної зміни конституційного ладу	БУ	ГВ	БУ	БУ	ДР	ДР		ДР		БУ	БУ	БУ	ДР
3)	дії інших держав щодо поширення свого впливу на внутрішню політичну обстановку в Україні, насамперед на територіях, які вони розглядають як зони реалізації	БУ	ГВ	БУ	БУ	ДР	ДР		ДР			БУ	БУ	ДР

	національні х інтересів (впливу), в районах проживання споріднених етносів тощо													
4)	виникнення масових заворушень на політичному , етнічному, релігійному та іншому підґрунті, акції громадянськ ої непокори (страйки, блокування роботи органів державної влади, порушення	БУ	БУ	БУ	ГВ	ДР	БУ-4		ДР		БУ	ДР	БУ	ДР

	функціонування об'єктів, комунікацій тощо)													
5)	перешкодження законній діяльності Збройних Сил України та інших військових формувань	ГВ	БУ	БУ	БУ	ДР	БУ		ДР		БУ	БУ	БУ	ДР
6)	забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку		БУ	БУ	ГВ	ДР	ДР		ДР		ДР			
6.	Терористичні акти проти України:	БУ	ГВ	БУ	БУ	ДР	БУ		ДР	БУ	БУ	БУ	Зб	ДР

1)	погроза або здійснення терористичних актів проти державних установ, органів державної влади та небезпечних промислових об'єктів: з використанням літальних апаратів у повітряному просторі України; з використанням суден у морському просторі України	БУ	ГВ	БУ	ДР	ДР	БУ		ДР	БУ	БУ	БУ	36	ДР
--------	--	----	----	----	----	----	----	--	----	----	----	----	----	----

2)	погроза або здійснення терористичних актів: проти громадян України у громадських місцях та під час масових заходів; проти керівництва держави, окремих політичних діячів та інших важливих осіб України	БУ	ГВ	БУ	БУ	ДР	БУ		ДР	БУ	БУ	ДР	Зб	ДР
3)	участь у міжнародних антитерористичних операціях на	БУ	ГВ	БУ	БУ	ДР	БУ		ДР	БУ		ДР	Зб	ДР

	суші, повітрі, морі													
4)	розв'язання на території України дій населення, а також міжнародно го суспільства, які миттєво і злагоджено використову ються у вигляді комбінації дозволеної зброї, партизанськ ої війни, тероризму та злочинної поведінки для досягнення політичних цілей	БУ	ГВ	БУ	БУ	ДР	БУ		ДР	БУ	БУ	БУ	3б	ДР

	(включаючи комбінацію партизанської і громадянської війни, а також замаху і тероризму)													
5	терористичні і операції підпільних груп проти цілей, що збуджують у них особливу ненависть, теракти з використанням зброї масового знищення	БУ	ГВ	БУ	БУ	ДР	БУ		ДР	БУ	БУ	БУ	36	ДР
6	погроза або здійснення терористичних актів	БУ	ГВ	БУ		ДР			ДР	БУ		БУ	36	ДР

	проти миротворчих контингентів та персоналу під час виконання завдань у державі перебування , у процесі підготовки на території своєї держави та під час ротацій на території інших держав													
Міжнародна стабільність та безпека														
7	Надання військової допомоги Україною іншим	К	ДР	ДР	ДР	ДР	ДР				ДР	БУ	36	ДР

	державам в рамках двота багатосторонніх угод, участь у міжнародних антитерористичних операціях, операціях із підтримання миру та безпеки:													
1)	направлення військового контингенту , військового і цивільного персоналу до інших держав для надання допомоги	К	ДР	ДР	ДР	ДР	ДР				ДР	ДР	ДР	
2)	підготовка військових	К	ДР	ДР		ДР	ДР				ДР	ДР	36	

	підрозділів і персоналу інших держав на території України													
3)	підготовка військових підрозділів і персоналу інших держав на території інших держав	К	ДР	ДР		ДР	ДР					ДР	ДР	
4)	участь України в міжнародних операціях багатонаціональних сил: антитерористичних, спільних пошуково-рятувальних ;	К	ДР	БУ	БУ	ДР	ДР					БУ	БУ	

	запобігання конфліктам; відбудова миру; примушення до миру; встановленн я та підтримання миру; гуманітарні завдання													
5)	спостережен ня і здійснення контролю за додержання м угод про припинення вогню та інших ворожих дій, роз'єднання сторін, які конфліктую ть, роззброєння	К	ДР	ДР	ДР	ДР	ДР						БУ	36

	і розформування їх підрозділів, виконання інженерних та інших робіт													
6)	виконання поліцейських функцій із забезпечення безпеки і додержання прав людини		ДР	БУ	ГВ		ДР					ДР		
Надання допомоги органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування у запобіганні та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру														
8 .	Ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій природного характеру:	БУ	ДР	БУ	БУ	ГВ	ДР		ДР	БУ		ДР	36	ДР
1)	природні аварії	БУ	ДР	БУ	БУ	ГВ	ДР		ДР	БУ			36	ДР

	(надзвичайні ситуації): гідродинамічні; геологічні; метеорологічні; гідрологічні													
2)	пожежі та вибухи, зокрема у природних екологічних системах	БУ	ДР	БУ	БУ	ГВ	ДР		ДР	БУ			36	ДР
3)	раптові руйнування будівель та споруд	БУ	ДР	БУ	БУ	ГВ	ДР		ДР	БУ			36	ДР
4)	масові інфекційні захворювання громадян	БУ	ДР	БУ	ДР	БУ-5	ДР		ДР	БУ			36	ДР
5)	великомасштабне ураження сільськогосп	БУ	ДР	БУ	ДР	БУ-6	ДР		ДР	БУ			36	ДР

	одарських рослин хворобами і шкідниками та масові інфекційні захворювання сільськогосподарських тварин													
9	Ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій техногенного характеру, зокрема спричинених терористичними актами та диверсіями:	БУ	БУ	БУ	БУ	ГВ	БУ		ДР	БУ			36	ДР
1)	техногенні аварії (катастрофи	БУ	БУ	БУ	ДР	ГВ	БУ		ДР	БУ			36	ДР

[illegible]

	інфраструкт ури; у системах нафтогазово го промислово го комплексу													
2)	падіння на територію України елементів космічних апаратів, міжконтине нтальних балістичних, крилатих ракет або висотних літальних апаратів інших держав, що пов'язане з їх космічною	БУ	БУ	БУ	ДР	ГВ	БУ		ДР	БУ		ДР	36	ДР

	діяльністю, застосуванням стратегічних засобів ураження проти третіх держав тощо													
З)	руйнування будівель та споруд, спричинені терористичними актами та диверсіями	БУ	БУ	БУ	БУ	ГВ	БУ		ДР	БУ		ДР	Зб	ДР

Забезпечення кібербезпеки та захисту інформації

[illegible]

	конституційного ладу, суверенітету та територіальної цілісності України, загострення суспільно-політичної ситуації:													
1)	проведення іншою державою проти України спеціальних інформаційних операцій, спрямованих на підрив обороноздатності, деморалізацію особового складу	ГВ	БУ	БУ	ДР	ДР	БУ	ДР	ДР	ДР	ДР	БУ	ДР	ДР

[illegible]

	міжнародної підтримки нашої держави													
3)	здійснення системних та масштабних дій проти інтересів України у кіберпросторі іноземними державами (групами держав), зокрема із залученням кіберпідрозділів збройних сил іноземних держав, шляхом використанн	ГВ	БУ	ДР	ДР	ДР	ДР	ДР	БУ	ДР	ДР	БУ	ДР	36

	я спеціальних засобів (кіберозброєнь)													
4)	провадженн я на території України суспільно небезпечної діяльності в кіберпросторі (або з використанням його технічних можливостей) з терористичною метою шляхом застосування сучасних інформаційно-комунікацій	БУ	ГВ	ДР	ДР	ДР	ДР	ДР	БУ	ДР	ДР	БУ	ДР	36

	них технологій, вчинення протиправних дій на шкоду іншим державам, що здійснюються з використанням інформаційної інфраструктури України													
5)	несанкціоноване отримання інформації з метою одержання особистої, економічної, політичної чи	БУ	ГВ	ДР	ДР	ДР	ДР	ДР	БУ	ДР	ДР	БУ	ДР	36

	військової переваги, здійснюване з використанням обходу (злому) систем комп'ютерної безпеки, із застосуванням шкідливого програмного забезпечення, включаючи шпигунські програми													
6)	наявність системних порушень у сферах криптографічного і технічного захисту	ДР	БУ	ДР	ДР	ДР	ДР	ДР	ГВ	ДР	ДР	ДР	ДР	ДР

	інформації, що можуть призвести до реалізації кризових сценаріїв, визначених підпунктами 3 - 5 цього пункту													
Забезпечення розвитку оборонно-промислового комплексу														
1 1	Виробниче, науково-технологічне та економічне забезпечення сектору безпеки і оборони:	Зб	Зб	Зб	Зб	Зб	Зб		Зб	Зб	Зб	БУ	ГВ	БУ
1)	визначення на державному рівні довгострокових потреб сектору	ГВ	БУ	БУ	БУ	БУ	БУ		БУ	БУ	БУ	БУ	К	БУ

	безпеки і оборони в озброєнні, військовій та спеціальній техніці, іншій продукції військового призначення у мирний час та особливий період із зазначенням її номенклатури та обсягів із розбивкою за роками													
2)	створення сприятливих умов для ефективного функціонува	36	36	36	36	36	36		36	36	36	36	ГВ	БУ

[illegible]

З)	забезпечення розвитку науково-технічної, технологічної і виробничої бази оборонно-промислового комплексу, створення, виробництва та модернізації озброєння, військової і спеціальної техніки, зменшення залежності України від імпорту продукції військового призначення та	БУ	БУ	БУ		БУ	БУ		БУ	БУ	БУ	БУ	К	ГВ
--------	---	----	----	----	--	----	----	--	----	----	----	----	---	----

	подвійного використання, спрямування необхідних фінансових, матеріально-технічних та інтелектуальних ресурсів на виконання основних завдань у пріоритетних напрямках розвитку оборонно-промислового комплексу													
4)	запобігання військово-технічному і технологічному відставанню	БУ	БУ	БУ		БУ	БУ		БУ	БУ	БУ	БУ	К	ГВ

	України у розвитку основних видів озброєння, військової та спеціальної техніки від високотехнологічно розвинутих країн													
5)	забезпечення проведення якісного ремонту наявного озброєння, військової та спеціальної техніки, утримання її у боєздатному стані	К	БУ	БУ		БУ	БУ		БУ	БУ	БУ	БУ	КЗ	БУ

[illegible]

	училищах і спеціалізованих кафедрах у вищих навчальних закладах													
7)	удосконалення системи координації діяльності органів виконавчої влади і управління, що здійснюють реалізацію державної політики у сфері безпеки, оборони та розвитку оборонно-промислового	БУ	БУ	БУ		БУ	БУ		БУ	БУ	БУ	БУ	ГВ	БУ

	комплексу, шляхом створення при Президентів і України Державної комісії з питань оборонно- промислово го комплексу													
8)	забезпеченн я Збройних Сил України, інших військових формувань та правоохорон них органів продукцією військового призначення відповідно	КЗ	БУ	БУ	БУ	БУ	БУ		БУ	БУ	БУ	БУ	К	ГВ

	до характеру і масштабів загроз державі, цілей, пріоритетів та завдань воєнної політики (потреб сектору безпеки і оборони)													
9)	формування та підтримання у належному стані державного матеріально го резерву, резервних фондів грошових коштів, удосконалення системи	БУ	БУ	БУ	БУ	БУ	БУ		БУ	БУ	БУ	БУ	ГВ	БУ

	створення та збереження мобілізаційних запасів, системи розвитку і утримання виробничих потужностей й мобілізаційного призначення, мобілізаційного розгортання промисловості для виробництва продукції військового призначення													
10)	удосконалення засад державної політики у	БУ	БУ	БУ	БУ	БУ	БУ		БУ	БУ	БУ	БУ	ГВ	БУ

[illegible]

	сектору безпеки і оборони як визначеного відсотка річного валового внутрішнього продукту													
1 2)	забезпечення у рамках виконання Державної програми реформування та розвитку оборонно-промислового комплексу формування організаційно функціонально збалансован	БУ	БУ	БУ		БУ	БУ		БУ	БУ	БУ	ДР	КЗ	ГВ

[illegible]

випуску конкурентос промочної продукції військового і цивільного призначення та подвійного використанн я для задоволення першочерго вих потреб сектору безпеки і оборони, національно ї економіки та поставки на експорт														
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

-1 Міністерство внутрішніх справ України безпосередньої участі у бойових діях не бере, але забезпечує виконання покладених на нього завдань та завдань, що визначені законодавством центральним органам виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Міністром внутрішніх справ України, а також здійснює воєнно-політичне і адміністративне керівництво Національною гвардією України. Крім того, забезпечує виконання заходів територіальної оборони.

-2 Державна служба України з надзвичайних ситуацій безпосередньої участі у бойових діях не бере, а здійснює захист населення і територій від наслідків ведення воєнних дій.

-3 Головна відповідальність за виконання завдання та координацію зусиль у мирний час покладається: на суші, морі, річках, озерах та інших водоймах - на Державну прикордонну службу України; в повітряному та підводному просторі в межах територіального моря - на Збройні Сили України.

-4 Державна прикордонна служба України здійснює охорону та захист пунктів пропуску через державний кордон, військових містечок її підрозділів та органів управління з метою припинення спроб їх блокування та захоплення, роззброєння прикордонних нарядів (прикордонних підрозділів); заподіяння шкоди життю і здоров'ю, захоплення заручників осіб, які перетинають державний кордон, прикордонників, членів їх сімей.

-5 Головна відповідальність та координація зусиль щодо ліквідації наслідків масових інфекційних захворювань громадян покладається на Міністерство охорони здоров'я України.

-6 Головна відповідальність та координація зусиль щодо ліквідації наслідків великомасштабного ураження сільськогосподарських рослин хворобами і шкідниками та масових інфекційних захворювань сільськогосподарських тварин покладається на Міністерство аграрної політики та продовольства України.

Примітка. У цьому додатку скорочення вживаються у такому значенні: К - керівництво; БУ - безпосередня участь; КЗ - координація дій (заходів); ДР - допоміжна роль сприяння у виконанні; ГВ - головна відповідальність; Зб - забезпечення (політико-дипломатичне, організаційне, ресурсне, наукове, технічне, виробниче, економічне, інформаційне тощо).